

KIELIMUURIN YLI YHTEISYMMÄRRYKSEEN

**Terveystenhuollon sanasto maahanmuuttajille ja
hoitohenkilökunnalle**

Natalia Kettunen

Hennariina Kolli F22n

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö, kevät 2010

DIAK Länsi, Porin toimipaikka

Hoitotyön koulutusohjelma

Sairaanhoitaja (AMK)

TIIVISTELMÄ

Kolli, Hennariina & Kettunen, Natalia. Kielimuurin yli yhteisymmärrykseen. Terveystenhuollon sanastot maahanmuuttajille ja hoitohenkilökunnalle. Pori, kevät 2010, 76 s., 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Länsi, Porin toimipaikka, Sairaanhoidajan koulutusohjelma, sairaanhoitaja (AMK).

Maahanmuuttajien määrä kasvaa Suomessa koko ajan. Se merkitsee samalla maahanmuuttajien osuuden kasvamisesta terveydenhuollon asiakaskunnassa. Lähivuosina entistä useammin toistuu tilanne, jossa syntyperältään suomalainen hoitaja kohtaa työtehtävissään toisesta maasta ja kulttuurista tulevan asiakkaan/ potilaan.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli hoitajien ja maahanmuuttaja-asiakkaiden/ potilaiden yhteisen kommunikoinnin parantaminen. Teoriaosassa selvitettiin hoitotilanteissa syntyviä kommunikaatio-ongelmia ja keskityttiin erityisesti hoitajien kokemuksiin. Tutkimuksista nousivat esille kieli- ja kommunikaatiovaikeudet sekä erilaisten kommunikointia tukevien apuvälineiden tarpeellisuus hoitotyöntekijöiden ja maahanmuuttaja-asiakkaiden/ potilaiden keskuudessa.

Tavoitteenamme oli tehdä terveyssanastoja perusterveydenhuollon hoitohenkilökunnalle sekä maahanmuuttaja-asiakkaille/potilaille. Sanastojen tavoitteena on parantaa ja edesauttaa yhteistä kommunikointia ja keskeistä vuorovaikutusta. Yhteistyössä Monikulttuuriyhdistyksen kanssa tehtiin terveyssanastoja seitsemällä eri kielellä: englanti, venäjä, ranska, saksa, puola, espanja ja arabia. Terveystenhuollon sanastot sisältävät perusfraaseja ja kysymyksiä äitiyshuollosta, lastenneuvolasta, kouluterveydenhuollosta, sairaalahoidosta sekä asiakirjan täyttämistä.

Opinnäytetyön keskeiseksi johtopäätökseksi nousi sanastojen tarpeellisuus. Sanastoja tarvitaan hoitohenkilökunnan ja maahanmuuttaja-asiakkaiden yhteisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation tukemiseksi sekä maahanmuuttajien Suomeen kotoutumisprosessin helpottamiseksi.

Avainsanat: maahanmuuttaja, terveydenhuollon ammattihenkilö, terveydenhuollon palvelut, kieli ja kommunikaatio, sanasto.

ABSTRACT

Kolli, Hennariina and Kettunen, Natalia.

Over The Language Barrier to Consensus.

76 p., 5 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Nursing, Option in Nursing. Degree: Nurse.

The amount of immigrants in Finland is increasing all the time. It means the same amount of immigrants as clients in health care. There will more frequently occur situations during the next years when native Finnish nurses meet in their work assignments clients or patients from other countries and cultures. This study found out communication problems in nursing situations and concentrated especially on nurses experiences.

Previous studies helped in developing the theoretical basis. Language and communication difficulties were the main challenges in services within health care in all the studies. There was also need for facilities to help in communication between nursing staff and immigrant clients and patients.

The study aimed at improving communication between nurses and immigrant clients and/or patients. In cooperation with the Multicultural Association of Satakunta health care lexicons in seven different languages were written: English, Russian, French, German, Polish, Spanish and Arabic. The health care lexicons contain basic phrases and questions about maternity and child care, school health care, hospital care and how to fill in documents.

Hopefully, the lexicons will help the immigrants to settle down in Finland. The lexicons are possible to translate into other languages and they will be able to be up-dated in the future.

Keywords: immigrant, health-care professional, health-care services, language and communication, lexicon/vocabulary.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
SISÄLLYS.....	4
1. JOHDANTO.....	6
2. MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA.....	8
2.1. Maahanmuuttajaryhmät Suomessa.....	8
2.2. Maahanmuuton kulku Suomessa.....	9
2.3. Suomeen muuton syyt.....	10
2.4. Maahanmuuttajien väestörakenne Suomessa.....	11
2.5. Maahanmuuttajat Satakunnassa.....	13
2.6. Maahanmuuttajat Porissa.....	16
3. KIELI JA KOMMUNIKOINTI TERVEYDENHUOLLOSSA.....	17
3.1. Kieli ja kommunikaatio.....	18
3.2. Terveystenhuollon palvelut.....	19
3.2.1. Äitiysneuvola ja perhesuunnittelu.....	20
3.2.2. Lastenneuvola.....	21
3.2.3. Kouluterveydenhoito.....	22
3.2.4. Sairaalahoido.....	22
3.2.5. Terveystenhuollon asiakirjat.....	22
3.3. Terveystenhuollon ammattihenkilö.....	23
4. HOITOHENKILÖKUNNAN KOKEMUKSIA KIELI- JA KOMMUNIKAATIO- ONGELMISTA.....	23
4.1. Hoitajien valmiudet kohdata maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita.....	24
4.2. Apuvälineiden käyttö kommunikoinnin tukena.....	25
4.3. Tulkin käyttö.....	25
4.4. Hoitajien ehdotuksia kommunikoinnin parantamiseksi.....	26
5. PRODUKTIOPROSESSI.....	27
5.1. Produktion tarkoitus ja tavoitteet.....	27
5.2. Sanastojen suunnittelu.....	28
5.2.1. Terveystsanastot.....	29
5.3. Toteutus.....	32
5.4. Terveystsanastojen arviointi.....	34

6. LUOTETTAVUUS	36
7. POHDINTA	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	44

1. JOHDANTO

Tämän työn taustalla on meidän pitkäaikainen kiinnostuksemme maahanmuuttajia koskeviin asioihin ja monikulttuuriseen työhön. Virikkeitä työhömmme ovat antaneet myös Satakunnan keskussairaalan osastoilla harjoittelussa saamamme kokemukset. Kohdatessamme harjoittelun aikoina maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita olemme pohtineet erityisesti seuraavia kysymyksiä. Mikä on maahanmuuttaja? Miksi maahanmuuttaja on Suomessa? Miten suomalaiset hoitajat suhtautuvat ja kohtelevat heitä? Miten maahanmuuttajaa hoidetaan, kun hän tarvitsee ammatillista apua? Miten ratkaistaan kieliongelmista syntyviä epäymmärryksiä?

Tämän työn tekijöistä toinen on entinen maahanmuuttaja. Hänellä on kokemuksia sekä asiakkaan että hoitajan näkökulmasta. Sairaanhoidajan työssä tulemme kohtaamaan maahanmuuttajia erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon puolella. Sairaanhoidajakoulutuksemme aikana monikulttuurisuuteen liittyvää opetusta on ollut, ja me koemme tämän asian tärkeäksi, jotta osaisimme kohdata maahanmuuttajia luontevasti ja vastata heidän tarpeisiinsa tulevassa työssämme.

Hoitotyössä kohtaaminen on erilaista kuin arkipäivän kohtaaminen. Maahanmuuttaja-asiakas/potilas ja hoitaja hakeutuvat toistensa yhteyteen tarkoituksellisesti, jokin syy ohjaa asiakkaan/potilaan tekemisiin hoitohenkilökunnan kanssa. Maahanmuuttajan perusterveydenhuollon asiakkuuden syy voi olla perhesuunnittelu, vauvan tai lapsen terveystarkastus, toimenpiteeseen tuleminen tai sairastuminen. Maahanmuuttaja-asiakas/potilas tarvitsee paljon aikaa ja huomiota kohdatessaan hoitajan. Ystävällisyys, kiireettömyys ja katsekontakti kertovat, että hoitaja on asiakasta varten.

Meidän työssämme käytetyt tutkimukset osoittavat, että keskeinen ongelma terveydenhuollon ammattihenkilön ja maahanmuuttaja-asiakkaan/potilaan kommunikoinnissa on yhteisen kielen puute. Vaikka joitakin ratkaisuja ongelmaan on löydetty, silti kommunikointivaikeudet ovat edelleen olemassa.

Olemme rajanneet työmme kohteeksi maahanmuuttaja-asiakkaiden/potilaiden ja hoitohenkilökunnan yhteisen kommunikoinnin tärkeyden hyvän hoidon osana. Keskitymme työssämme erityisesti hoitajien kokemuksiin kohdata maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tehdä terveysterminologiaa hoitohenkilökunnalle ja heidän kanssaan asioiville maahanmuuttajille. Meidän mielestämme sekä tutkimuksien perusteella sanasto voisi olla yksi vaihtoehtoinen keino parantaa hoitajien ja maahanmuuttajien yhteistä kommunikointia. Toivomme ja uskomme, että oma opinnäytetyömme tuotos olisi käyttökelpoinen apu maahanmuuttajien ja hoitajien kommunikoinnin parantamisessa.

2. MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA

Suomessa maahanmuuttajalla tarkoitetaan ulkomailta Suomeen muuttavaa ihmistä, jonka aikomuksena on muuttohetkellä sijoittua tänne pysyvästi asumaan. Maahanmuuttajien pääsyä ja tuloa Suomeen sekä Suomessa oloa, kuten viisumin, työ- ja oleskeluluvan saantia sekä sen ehtoja ja myöntämiskäytäntöjä, määrittelee Suomen ulkomaalaislaki (378/1991). Ulkomaalainen voi tämän lain mukaan olla toisen maan kansalainen tai kansalaisuutta vailla oleva lyhyt- tai pitkäaikaistarkoituksessa maahan saapunut ihminen. (Koskimies & Mutikainen 2008, 15.)

2.1. Maahanmuuttajaryhmät Suomessa

Ison maahanmuuttajien ryhmän muodostavat pakolaisstatuksen saaneet henkilöt. Pakolaiseksi määritellään henkilö, joka asuu kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua syytä pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta. Pakolaiset voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään heidän maahantulonsa perusteella eli turvapaikan hakijaan, kiintiöpakolaiseen tai pakolaisen omaiseen. (Ulkomaalaislaki 301/2004.)

Turvapaikan hakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta pian maahan tulonsa jälkeen. Turvapaikanhakijat ovat maahanmuuttajia niin kauan, kunnes he saavat pakolaisen statuksen. Turvapaikan hakijat sijoitetaan heti maahan saapumisen jälkeen vastaanottokeskuksiin, josta he siirtyvät kuntiin asumaan oleskeluluvan saatuaan. Turvapaikanhakijaksi katsotaan myös henkilö, joka saa oleskeluluvan Suomessa suojelun tarpeen vuoksi. (Ulkomaalaislaki 301/2004.)

Toisen pakolaisryhmän muodostavat Suomeen vuosittain tulevat kiintiöpakolaiset. Kiintiöpakolaiset ovat henkilöitä, joille YK:n pakolaisasian

päävaltuutettu (UNHCR) on myöntänyt pakolaisen statuksen ja joille on myönnetty Suomeen maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön perusteella. Kiintiöpakolaiset tulevat pakolaisleiriltä ja siirtyvät suoraan Suomen kuntiin asumaan toisin kuin turvapaikanhakijat. (Suokas 2008, 5.)

Kolmanteen pakolaisryhmään kuuluvat pakolaisryhmien ja paluumuuttajien omaiset, jotka voivat muuttaa Suomeen perheenyhdistämishojelman kautta. Pakolaiseksi katsotaan myös pakolaisen aviopuoliso tai avioliittomaisesti yhdessä asuva kumppani ja alle 18-vuotiaat huollettavat lapset. (Suokas 2008, 5.)

Siirtolaiseksi nimitetään ihmistä, joka muuttaa maasta toiseen rakentaakseen siellä uuden elämän. Siirtolainen on hakeutunut maahan vapaaehtoisesti ja voi halutessaan palata kotimaahansa takaisin. (Maahanmuuttovirasto 2008.)

2.2. Maahanmuuton kulku Suomessa

Maahanmuuttajia on ollut Suomessa kautta sen historian. Muuttoliikenteen voidaan sanoa olleen vilkasta maassamme jo Ruotsin vallan sekä autonomian aikana. Kansainvälisyys katukuvassamme on näkynyt siis jo sata vuotta sitten. Tuolloin Suomeen muutti paljon ihmisiä muun muassa Ruotsin, Venäjän ja Saksan alueelta, mutta myös Englannista, Skotlannista, Tanskasta ja Norjasta. (Räty 2002, 29- 30.)

Harvoin tulemme ajatelleeksi maahanmuuttajien osuutta maamme kehittämisessä. Mikä osuus maahanmuuttajilla on esimerkiksi ollut Suomen teollisuuden, arkkitehtuurin tai muun kulttuurin kehittämiseen? Kuitenkin esimerkiksi juuri Suomen liike-elämään merkittävästi vaikuttaneet nimet, kuten Paulig, Stockmann, Hackman, Fazer, Sinebrychoff, ovat kaikki ulkomailta Suomeen muuttaneita liikemiehiä, siis maahanmuuttajia, joilla on ollut suuri vaikutus suomalaisiin ja on edelleen. Voidaan sanoa, että maahanmuuttajat

ovat olleet osa Suomen historiaa niin kauan, että ilman heitä Suomi ei olisi kehittynyt sen kaltaiseksi, kuin se tänä päivänä on. (Räty 2002, 29.)

Suomi on tuore maahanmuuttomaa (Paananen, 2005, 4, 460). Muuttuminen työvoiman luovuttajamaasta maahanmuuttajamaaksi (Pohjanpää, Paananen & Nieminen 2003, 10) on ollut muihin vauraisiin teollisuusmaihin myöhäistä mutta nopeaa. Vuonna 1987 Suomessa asui alle 18 000 ulkomaan kansalaista. Heistä suurin osa oli lähtöisin Länsi-Euroopasta. Sen jälkeen maahanmuuttajien lukumäärä on kasvanut edelleen. (Maahanmuuttovirasto.) Ratkaiseva aika Suomen väestön etnisen, kansallisen ja uskonnollisen koostumuksen muutokselle oli 1990-luku. Maahanmuuttajien lukumäärä kasvoi 1990-luvulla Suomessa nopeammin suhteessa koko väkilukuun kuin missään muussa Länsi-Euroopan maassa. Samalla maahanmuuton perusteet monipuolistuivat. (Arvilommi 2005, 7.)

2.3. Suomeen muuton syyt

Suomeen tullaan eri syistä. Syitä Suomeen muutolle ovat avioliitto, työ, paluumuutto sekä pakolaisuus. 1970-luvulle saakka Suomi oli lähinnä maastamuuttomaa. Suomalaiset lähtivät mm. Ruotsiin ja Yhdysvaltoihin työnhakuun. Suomessa alkanut maahanmuutto 1970-luvulla painottui lähinnä paluumuuttajiin, jolloin aikanaan töihin lähteneet suomalaiset palasivat kotimaahansa eläkkeelle päästyään. Näiden paluumuuttajien mukana Suomeen muutti myös heidän ulkomaalaisia puolisojaan. (Räty 2002, 29-30.)

1980-luvulla maahanmuuton tavallisin syy oli suomalaisen kanssa avioituminen ja tämä on myös edelleen merkittävä syy Suomeen muutolle. Vuosittain Suomalaisen kanssa avioliiton solmii lähes 2 000-3 000 ulkomaalaista. (Koskimies & Mutikainen 2008, 11.)

Lähivuosina työperäinen maahanmuutto on lisääntynyt. Esimerkiksi tulo asiantuntijatehtäviin ja työtehtäviin, joihin ei löydy suomalaisia työtä taitavia

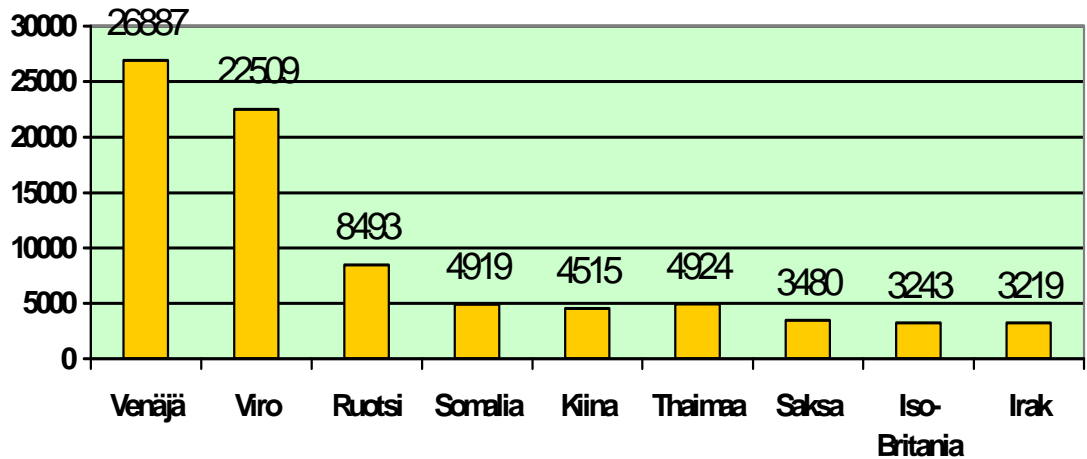
ovat, olleet osasyynä työperäiseen maahanmuuttoon viime vuosina. Suomeen työnperässä muuttamista hillitsee kuitenkin tämän päivän huono työllisyystilanne, syrjäinen sijainti ja eksoottinen kieli. (Räty 2002, 31.)

Suomessa suurin pakolaisaalto koettiin Venäjän vallankumouksen jälkeen vuonna 1922, jolloin Suomessa oli 33 500 Venäjän pakolaista. Toinen aalto koettiin talvisodan (1939-40), jatkosodan (1941-44) ja Vietnamin-sodan jälkeen, jolloin Suomeen muutti satojatuhansia pakolaisia. Vuoden 1980 jälkeen pakolaisia tuli Suomeen vuosittain muutamia kymmeniä. Määrä oli huipussaan 1990-luvulla, jolloin heitä tuli Suomeen yli 2 700. (Räty 2002, 32-33.) Esimerkiksi sisällissodan vuoksi monet Somalian kansalaiset etsivät turvapaikkaa, ja heitä tuli Suomeen yli tuhat henkeä (Pohjanpää ym., 2003, 16). 1990-luvun loppupuolella pakolaisten määrä kasvoi 1 000 henkeen vuosittain ja määrä vuoteen 2000 mennessä oli 18 800. (Räty 2002, 32-33.) Edelleen Suomeen saapuu pakolaisia, esimerkiksi vuonna 2002 Suomi vastaanotti 1 558 henkilöä (Pohjanpää ym. 2003, 8).

2.4. Maahanmuuttajien väestörakenne Suomessa

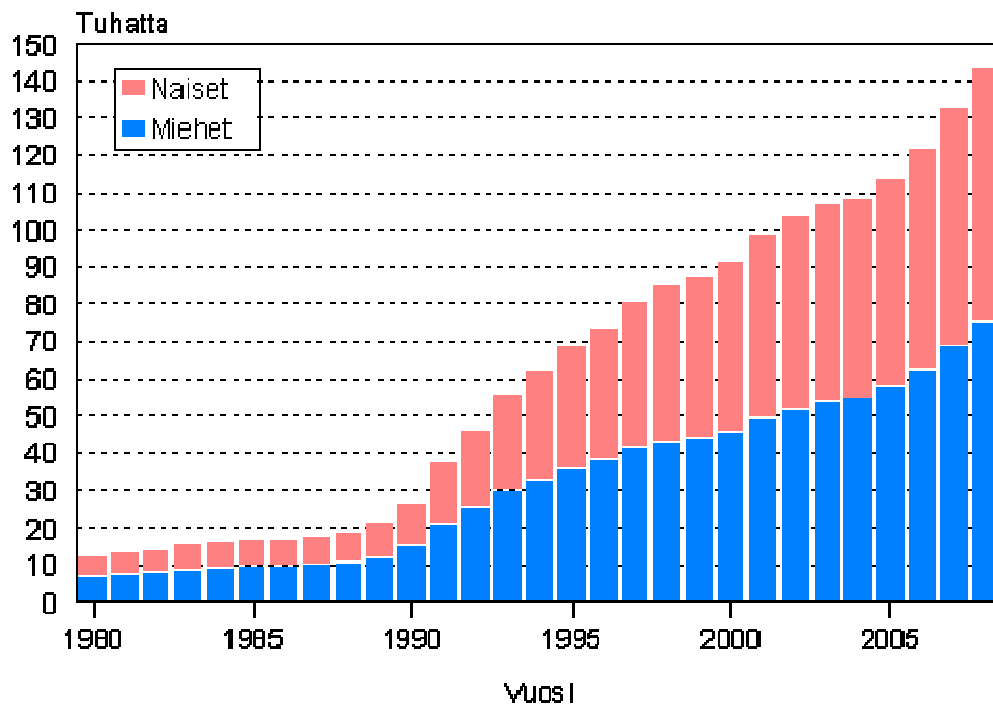
Vuoden 2008 lopussa Suomessa asui 143 197 ulkomaan kansalaista (Maahanmuuttovirasto) ja edelleen tyypillistä on se, että suurin osa muuttajaryhmistä on lähialueelta Venäjältä ja Viirosta (Paananen 2005, 4, 460), myös Ruotsin ja Somalian kansalaiset kuuluvat tämän päivän suurimpiin muuttajaryhmiin (KUVIO 1). (Maahanmuuttajavirasto.)

Vanhoista EU-maista Suomessa on pienin ulkomaalaisten osuus (Arajärvi 2009, 7). Pelkkä ulkomaan kansalaisten lukumäärä ei kerro koko kuvaa tilanteesta. Ulkomaalais- tai maahanmuuttajataustaisten lukumäärään on lisäksi laskettava mukaan Suomen kansalaisuuden saaneiden kasvava joukko. (Kilpinen 2008, 7.)

KUVIO 1. Suurimmat kansalaisryhmät Suomessa 31.12.2008 (Maahanmuuttovirasto, mukailen Natalia Kettunen, Hennariina Kolli)

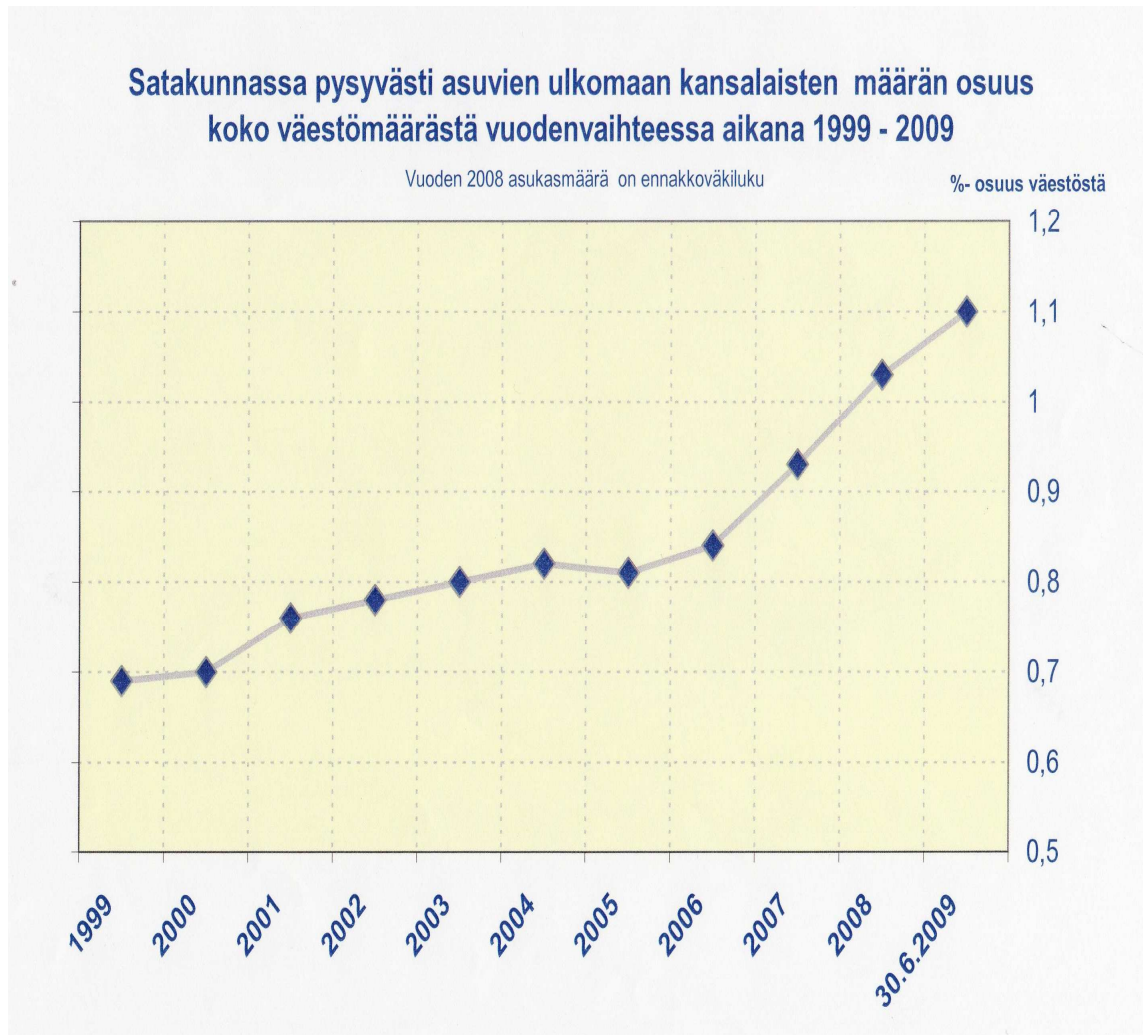
Maahanmuuttajista naisia ja miehiä on lähes yhtä paljon (KUVIO 2). On kuitenkin ryhmiä, jossa toinen sukupuoli on yliedustettuna, esimerkiksi miehiä on erityisen paljon eräistä Länsi-Euroopan maista kuten Isosta-Britanniasta ja Saksasta, naisia taas Thaimaasta ja Filippiineiltä. (Räty 2002, 36.) Ikärakenteeltaan maahanmuuttajaväestö poikkeaa huomattavasti suomalaisista. Lasten osuus on isompi ja vanhuksia (yli 65-vuotiaita) on vähän (Räty 2002, 37) noin 6 % (Arajärvi 2009, 6). Erityisen paljon lapsia on somalialaisilla, irakilaisilla, iranilaisilla, entisen Jugoslavian alueelta tulleilla ja vietnamilaisilla, joissa kaikissa ryhmissä on yli 40 % alle 20-vuotiaita. (Räty 2002, 37.) Vuonna 2007 Suomessa asuvista runsaasta 132 000 ulkomaan kansalaisesta työikäisiä (15-54-vuotiaita) on noin 105 000 eli 79 %. Osuus on merkittävästi korkeampi kuin suomalaisilla, joista 66 % on työikäisiä. (Arajärvi 2009, 6.)

KUVIO 2. Ulkomaan kansalaiset sukupuolen mukaan 1980-2008 (Tilastokeskus)

2.5. Maahanmuuttajat Satakunnassa

Satakunta on Suomen vähiten kansainvälistyneitä maakuntia ja tämä vaikuttaa kuvaan joka Satakunnasta muodostuu (Kumpulainen & Mustonen). Vuonna 1999 Satakunnassa pysyvästi asuvien ulkomaalaisten määrä oli 1 648 henkilöä. (Väestörekisterikeskus). Vuoden 2009 kesäkuussa maahanmuuttajien määrä Satakunnassa oli 2 513 henkilöä (KUVIO 3, LIITE 1). (Satakunnan Maistraatti).

KUVIO 3. Satakunnassa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten määrän osuus koko väestömäärästä vuodenvaihteessa aikana 1999-2009 (Satakunnan Maistraatti).

Naisten määrä oli 1 247 ja miesten määrä 1 266. Maahanmuuttaja on sijoittunut Satakunnassa määrällisesti kaupunkeihin. Porissa ulkomaalaisten määrä oli 972 henkilöä ja Raumalla 491. Prosentuaalisesti eniten maahanmuuttajia asuu Honkajoella (3,64 %), Huittisissa (1,70 %), Porissa (1,27 %) ja Kokemäellä (1,26 %). (LIITE 2). (Satakunnan Maistraatti.)

Suurin osa Satakunnan maahanmuuttajista kuuluu työikäiseen väestöön (Mustonen & Vataja 2004). Ulkomaalaisia työnhakijoita Satakunnassa on noin 40 eri maasta, joista 80 % on Euroopan alueilta. Heistä 2/3 on naisia. Toisaalta Satakunnassa on vain 2 % kaikista Suomessa työnhakijana olevista

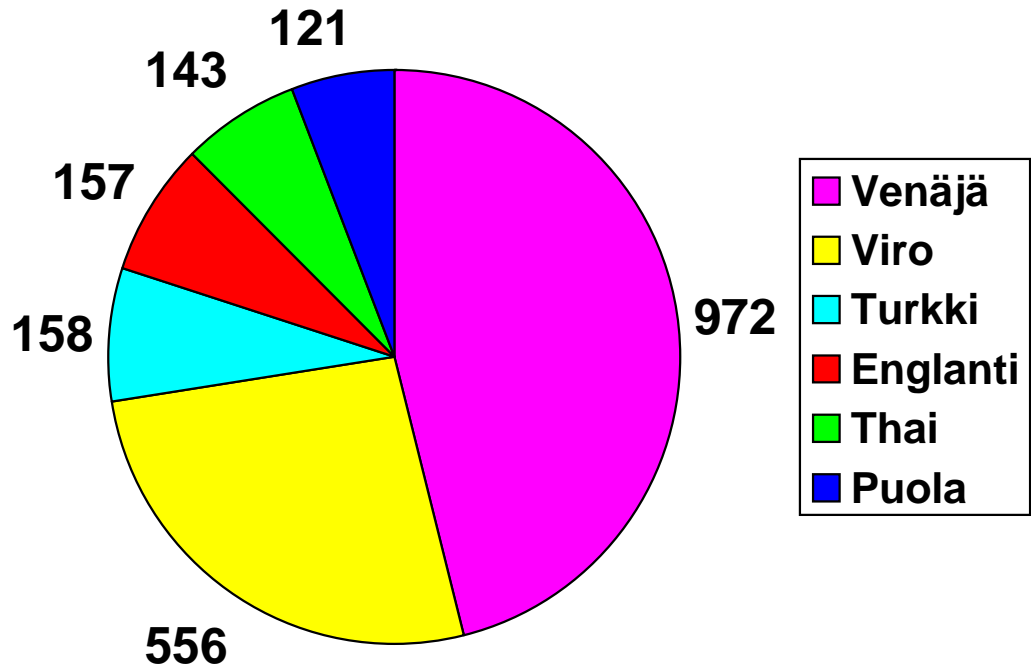
ulkomaalaisista ja he keskittyvät Poriin, Raumalle ja Huittisiin. (Kumpulainen & Mustonen.)

Tulevaisuuden ennusteet työmarkkinan heikentymisestä vaikuttaisi luultavimmin myös Satakunnan maahanmuuttotilastoihin. Vuosina 2010-2011 työperäisen maahanmuuton arvioidaan vähenevän Satakunnassa, kun työpaikkojen määrä telakka- ja muussa metalliteollisuudessa sekä rakentamisessa laskee. Olkiluodon ydinvoimalatyömaan vaikutuksesta Satakunnan tilanne poikkeaa tällä hetkellä tästä arviosta, mutta ydinvoimalan valmistumisen jälkeen arvioidaan tilanteen muuttuvan. (Sisäasiainministeriö 2010.)

Viime vuosikymmenen mukaan Satakuntaan suuntautuvan maahanmuuton perusteena on edelleen avioliitto ja perhesyyt sekä pakolaisuus. Arvioiden mukaan erityisesti pakolaisten suhteellinen osuus kasvaa, ja se merkitsee suurille kaupungeille lisää haasteita. Maahanmuuttajien määrä tulee kasvamaan ja saattaa osaltaan hidastaa uusien tulijoiden kotouttamista. (Sisäasiainministeriö 2010.)

Satakunnassa oli vieraskielisiä vuodenvaihteessa 2008-2009 noin 2 800 henkilöä. Vieraskielisten määrä on kasvanut Satakunnassa vuosikymmenen puolivälin jälkeen hieman yli 10 %. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen arvion mukaan muita kieliä kuin suomea tai ruotsia puhuvien vuosittainen maahanmuutto on 2010-2011 aikana Satakuntaan noin 300 henkilöä. Vieraskielisen väestön määrän kasvu riippuu lisäksi maastamuuton määrästä sekä maan sisäisestä muuttoliikkeestä. Arvioiden mukaan Satakunnan vieraskielisten määrä vuoden 2011 lopussa olisi noin 3 200 henkeä (kasvu 400). (Sisäasiainministeriö 2010.)

Satakunnan kielet painottuvat työperäiseen maahanmuuttoon. Venäjän ja Viron kielten yleisyyden katsotaan perustuvan inkeriläisten paluumuuttoon, perhesiteisiin ja työperäiseen maahanmuuttoon. (Sisäasiainministeriö 2010.) Kuviossa 4 kuvataan Satakunnan yleisimmät maahanmuuttajien kieliryhmät.

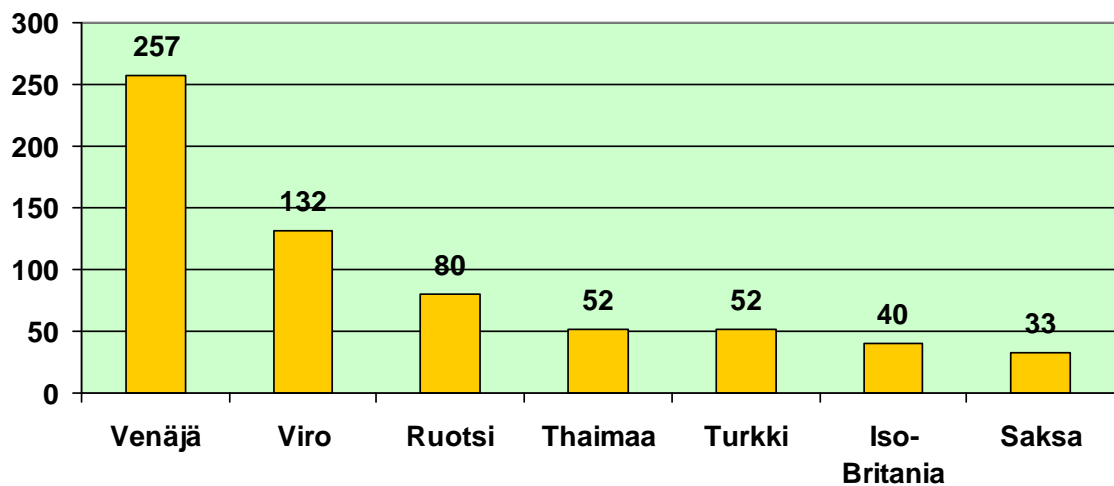

KUVIO 4. Suurimmat maahanmuuttajien kieliryhmät Satakunnassa 31.12.2008 (Sisäasiainministeriö 2010, mukailleen Natalia Kettunen, Hennariina Kolli.)

2.6. Maahanmuuttajat Porissa

Maahanmuuttajien määrä Porissa vuoden 2009 kesäkuussa oli 972 henkilöä, joista naisia oli 494 ja miehiä 478. Suurimmat muuttajaryhmät ovat Venäjältä ja Viirosta. Venäläisten maahanmuuttajien määrä vuonna 2009 on pysynyt melkein samana kuin kymmenen vuotta sitten vuonna 1999, mutta esimerkiksi turkkilaisten ja thaimaalaisten määrät ovat lisääntyneet noin 40 ihmisellä. Siinä missä maahanmuuttajien määrät ovat kasvaneet, ovat myös maahanmuuttajien kansalaisuudet lisääntyneet, esimerkiksi vuonna 1999 Porissa ei ollut yhtään myanmariilaista ja 2009 heitä oli 21. (KUVIO 5, LIITE 3). (Satakunnan Maistraatti.)

KUVIO 5. Porin yleisimmät maahanmuuttajien kansalaisuudet 31.7.2009 (Satakunnan Maistraatti, mukailen Natalia Kettunen, Hennariina Kolli.)

On mahdotonta löytää tarkkoja lukuja kaikista Suomessa asuvista maahanmuuttajista. Tämä johtuu osittain siitä, että joillekin on myönnetty Suomen kansalaisuus ja osa on lähtenyt maasta. Tästä syystä maahanmuuttajayhteisöä on varsin vaikea muuttaa tarkoiksi tilastoiksi.

3. KIELI JA KOMMUNIKOINTI TERVEYDENHUOLLOSSA

Kun hoitajan ja asiakkaan/potilaan välistä yhteistyötä on tutkittu, on todettu, että onnistunut yhteistyö vaatii molemmilta aktiivisuutta ja sitoutuneisuutta. Hoitajalla ja asiakkaalla/potilaalla on oltava yhteisymmärrys hoitotyön tavoitteista sekä avoin ja luottamukseen perustuva vuorovaikutussuhde. Vuorovaikutuksessa molemminpuolinen tyytyväisyys on erittäin tärkeää. Asiakkaan/potilaan hyvinvointi ja hoitajan onnistumisen tunne työssään ovat riippuvaisia siitä, minkälaisen vuorovaikutussuhteen he pystyvät muodostamaan. (Wathen 2007, 15.)

Jokainen ihminen haluaa keskustella ja kommunikoida omalla kielellään. Kuvittele mielessäsi tilannetta, jossa kukaan ei ymmärrä puhettasi tai et pysty kertomaan asiaa niin, että muut ymmärtäisivät tai jos sinä et ymmärrä kenenkään puhetta ja sanomisia. Syntyy varmasti aika ahdistava olo. Entä sitten ihmiset, joilla voi sairauksien myötä ajattelussa ja ymmärryksessä olla vaikeuksia, millainen olo heille tulee tällaisissa tilanteissa?

Hyvä yhteistyö hoitohenkilökunnan ja asiakkaan/potilaan välillä on mielestämme hoitotyön onnistumisen edellytys. Kommunikointia ja vuorovaikutusta tarvitaan hoitosuhteessa monessa asiassa. Hoitotyöhön sisältyy asiakkaan/potilaan ohjaamista ja neuvontaa. Hoitohenkilökunnan työhön kuuluu oleellisesti tietojen kerääminen asiakkaalta/potilaalta sekä hoidosta keskusteleminen. Mielestämme näiden kaikkien tekeminen voi olla vaikeaa, jos hoitohenkilökunnalla ja asiakkaalla/potilaalla ei ole yhteistä kieltä. Terveystieteissä haastatellaan ja käytetään erilaisia lomakkeita ja ajattelemme, että niiden tulokset eivät voi olla luotettavia, jos testattavat eivät ymmärrä kysymyksiä.

3.1. Kieli ja kommunikaatio

Kieli on tärkeä osa ihmisen identiteettiä. Meistä on tullut ihmisiä äidinkielen kautta. Äidinkielemme on erottamaton osa meitä, meidän persoonallisuuttamme. Oman kielensä merkityksen ymmärtävä osaa myös arvostaa ja antaa tunnustusta ja arvoa muiden äidinkielille. (Magga 2008, 7.) Kieli on yhdysside ihmisten välillä. Kieli ei ole ainoa kommunikoinnin keino, mutta se on meidän tärkeä viestintävälineemme. (Skutnabb-Kangas 1988, 13.)

Kommunikaatio on paljon muuta kuin sujuvaa kielenkäyttöä. Se sisältää sekä kulttuurisia että sosiaalisia tekijöitä. Kommunikaatioon liittyvät kysymykset ovat keskeisiä tekijöitä, jotka estävät hoidon ja palvelujen käytön. Oleellista on, miten annettu informaatio ymmärretään ja miten vuorovaikutus sujuu terveydenhuoltohenkilöstön kanssa. (Adjekughele 2002, 21.)

Kun ihminen kuuntelee äidinkieltään, hän voi pitää taukoja, ajatella vaikka muita asioita välillä. Omaa kieltä voi kuunnella ” puolella korvalla”, ja silti asia tulee ymmärretyksi. Vieraan kielen kuuntelemiseen täytyy keskittyä koko ajan, jotta ymmärtäisi sanoman. (Skutnabb-Kangas 1988, 98.)

Vuorovaikutuksen haasteena on käytetty kieli. Väärinymmärrys kasvaa merkittävästi, mikäli pyritään kommunikoimaan kielellä, joka ei ole asiakkaan/ potilaan tai hoitajan äidinkieli. (Korhonen 2007, 6.) Eri sanoilla voi olla toinen merkitys ihmisille, jotka puhuvat toista kieltä. Ihminen voi ymmärtää kaikki vieraan kielen sanat, mutta ei silti koko lausetta. Viesti ei mene perille, jos yksittäisiä sanoja jää ymmärtämättä. (Magga, 2008, 8.)

Kielimuuri on valtava este hoitajan kohdatessa maahanmuuttajan terveydenhuollossa. On helppo ymmärtää että suomen kielen, joka lasketaan yhdeksi maailman vaikeimmista kielistä, oppiminen on maahanmuuttajille työlästä ja hankalaa. (Adjekughele, 2002, 21.) Tehokkaan kulttuurien välisen viestinnän edistämiseksi tulisi liiallista ammattikieltä ja lääketieteellistä termistöä sekä hoitajan kulttuurille ominaisia arkikielen ilmauksia ja lyhenteitä välttää hoitosuhteissa, koska ne ovat vieraita toisesta kulttuurista tulevalle. (Korhonen 2007, 6.)

3.2. Terveysthuollon palvelut

Terveysthuollon palveluilla tarkoitetaan terveydenhoitojärjestelmän päätehtävää eli terveyden- ja sairaanhoidosta huolehtimista sekä avohoito- että sairaalasektorilla. Suomessa suurin osa sosiaali- ja terveystpalveluista on lakisääteisiä, eli lainsäädäntö velvoittaa kunnat järjestämään nämä palvelut. Kunnat voivat järjestää lakisääteisten palvelujen lisäksi muitakin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. (Sosiaali- ja terveystministeriö 2005.)

Terveysthuollon palveluilla on tärkeä rooli väestön terveyden ylläpitämisessä. Siihen liittyy myös raskauden ehkäisyn neuvonta sekä äitiys- ja

lastenneuvoloiden antama ohjaus ja neuvonta. Oman kokonaisuutensa muodostavat suun terveydenhuolto sekä neuvolatoiminnan ohella ehkäisevään terveydenhuoltoon kuuluva koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto ja työterveyshuolto. (Arajärvi 2009, 60.)

Palvelut sosiaali- ja terveydenhuollon saralla pyritään ensisijaisesti järjestämään yleislakien nojalla. Terveydenhuollon yleislakeja ovat kansanterveyslaki ja erikoissairaanhoitolaki. Näissä säädetään yleisesti kunnan velvollisuudesta järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalveluja ja niihin liittyvää toimintaa. Terveyspalvelujen käyttäjien asemaa säätelee laki potilaan asemasta ja oikeuksista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005.)

Työssämme terveydenhuollon palvelut kohdistuvat perusterveydenhuoltoon. Me uskomme, että maahanmuuttajat käyttävät ensisijaisesti perusterveydenhuollon palveluita. Tutkimuksien mukaan maahanmuuttajat käyttävät suomalaisperäisiä vähemmän terveydenhuollon palveluita sekä perusterveydenhuollossa (-8 %) että erikoissairaanhoidossa (-27 %). Poikkeuksena ovat 15–29-vuotiaat maahanmuuttajanaiset, joilla on enemmän erityisesti raskauteen ja synnytykseen liittyviä sairaalahoitajaksoja ja poliklinikkakäyntejä. Eniten terveydenhuollon palveluiden käyttöä on pakolaismaista (Jugoslavia, Somalia, Irak ja Iran) tulleilla. (Gissler, Malin, Matveinen 2006, 3.)

3.2.1. Äitiysneuvola ja perhesuunnittelu

Äitiysneuvolan tehtävänä on edistää raskaana olevan naisen, sikiön ja vastasyntyneen lapsen ja koko lasta odottavan perheen terveyttä ja hyvinvointia. Neuvolan tuki suunnataan koko perheelle. Huomiota kiinnitetään parisuhteeseen ja vanhemmuuteen. Äidille tarjotaan normaalisti sujuvan raskauden aikana neuvolassa 11-15 tarkastusta terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolla, missä seurataan raskauden etenemistä. Lisäksi ainakin ensimmäistä lasta odottavalle perheelle on järjestettävä moniammatillisesti toteutettua perhevalmennusta. (Sosiaali- ja Terveysministeriö 2010.)

Ensimmäisellä käynnillä tuleva äiti saa mukaansa pinon erilaisia opas- ja tietovihkosia, joissa kerrotaan esimerkiksi raskauden etenemisestä ja sikiön kehityksestä. Neuvolassa myös puhutaan raskauden kulusta ja äidin voinnista. Lisäksi odottajalta mitataan hemoglobiini ja verenpaine sekä otetaan virtsanäyte jotta tarkistetaan, ettei virtsassa ole valkuaisaineita. Ensimmäisellä kerralla otetaan myös verikokeet, joista katsotaan veriryhmä, vasta-aineet sekä HIV-kuppa- ja hepatiitti B-testit. Tuleva äiti myös punnitaan jotta painon kehitystä voidaan raskauden aikana seurata. (Sosiaali- ja Terveysministeriö 2010.)

3.2.2. Lastenneuvola

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia. Lastenneuvolassa terveydenhoitaja ja neuvolalääkäri seuraavat ja arvioivat säännöllisesti lapsen kokonaiskehitystä, johon perimän lisäksi vaikuttavat ympäristötekijät, kuten perheen terveystottumukset. Lapsen kehitys koostuu monista tekijöistä, jotka kaikki vaikuttavat toisiinsa: fyysisistä, neurologisista, sosio-emotionaalisista ja ympäristötekijöistä. Fyysisen kasvun ja aistien toiminnan seuraamiseen on omat mittausmenetelmänsä. Neuvolassa on myös rokotustoiminta. (Neurolatyön käsikirja 2007, 118 -119.)

Entisajan neuvola oli usein paikka, jossa keskityttiin lapseen ja hänen mittaamiseensa ja punnitsemiseensa äidin läsnä ollessa, nykypäivän avainsanoja ovat keskustelu ja vuorovaikutus molempien vanhempien kanssa, siksi on tärkeä saada yhteisymmärrystä. Neuvolan hoitaja antaa neuvoja, ohjeita ja opasteita muun muassa lasten ruokailuasioista, hoidosta, kehityksestä, suun terveydestä sekä liikunnasta.

3.2.3. Kouluterveydenhoito

Koululaisen tarkastuksissa pyritään laaja-alaiseen lapsen ja nuoren fyysisen ja psyykkisen terveydentilan arvioon. Pyritään löytämään sairaudet sekä havaitsemaan tulevat terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Tarkastuksissa seurattavia asioita ovat pituus, paino, ryhti, näkö, kuulo ja verenpaine. Hoitaja myös arvioi haastattelun perusteella, onko lapsella esimerkiksi masennusta, oppimisvaikeuksia tai päihde- ja mielenterveysongelmia. (Opas kouluterveydenhuollolle, kouluille ja kunnille, 36-40.)

3.2.4. Sairaalahoito

Sairaalahoitoon kuuluu lääkärin tutkimus ja hoito sekä lääkinnällinen kuntoutus. Sairaalahoitoa annetaan terveyskeskuksissa avohoitona, vuodeosastoilla taikka kotisairaanhoidossa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002). Sairaalahoitoa tarjotaan asiakkaille, jotka tarvitsevat seurantaa ja lääkehoitoa vuorokauden ympäri.

3.2.5. Terveysthuollon asiakirjat

Asiakirjoilla tarkoitetaan potilaan/asiakkaan hoidon järjestämisessä ja toteuttamisessa käytettäviä, laadittuja tai saapuneita asiakirjoja tai teknisiä tallenteita, jotka sisältävät hänen terveydentilaansa koskevia tai muita henkilökohtaisia tietoja. Potilasasiakirjojen tehtävänä on palvella potilaan/asiakkaan neuvonnan ja hoidon suunnittelua, toteutusta ja seurantaa. Potilasasiakirjoilla pyritään parantamaan hoidon jatkuvuutta ja tiedonvälitystä potilaan terveydentilasta, hänen saamistaan terveyspalveluista ja hoidosta sekä hoidon jatkuvuutta myös silloin, kun potilas siirtyy toiseen toimintayksikköön. Riittävät ja asianmukaiset merkinnät selkiinnyttävät ja vahvistavat potilaan ja henkilökunnan oikeusturvaa sekä edistävät luottamuksellisten hoitosuhteiden syntymistä. (Kiira 2000.)

3.3. Terveysthuollon ammattihenkilö

Kansanterveyslaki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (28.6.1994/559) määrittelee, että terveydenhuollon ammattihenkilö on henkilö, joka on lain nojalla saanut ammatinharjoittamisoikeuden (laillistettu ammattihenkilö) tai ammatinharjoittamisluvan (luvan saanut ammattihenkilö). Tämän lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilö voi olla henkilö, jolla tämän lain nojalla on oikeus käyttää valtioneuvoston asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (nimikesuojattu ammattihenkilö). Laillistettu, luvan saanut ja nimikesuojattu henkilö on oikeutettu toimimaan terveydenhuollon ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä. Terveysthuollon oikeusturvakeskus pitää yllä terveydenhuollon ammattihenkilöistä keskusrekisteriä. (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6 1994/559.)

Meidän työssämme terveydenhuollon ammattihenkilö -käsitys on rajattu hoitajiin, koska meidän terveysasakirjamme on ensisijaisesti hoitajille tarkoitettu. Terveysthuollon sisälto helpottaa asiakkaiden ja hoitajien välistä kommunikointia.

4. HOITOHENKILÖKUNNAN KOKEMUKSIA KIELI- JA KOMMUNIKAATIO-ONGELMISTA

Meidän työmme pohjana on käytetty tutkimuksia hoitajien kokemuksista yhteisestä kommunikoinnista, vuorovaikutuksesta ja yhteisymmärryksestä maahanmuuttaja-asiakaan/potilaan kanssa. Kirjallisuushakuja teimme mm. Linda-, Medic- ja muihin tietokantoihin. Tutkimuksia työmme aineistoksi valitsimme kirjallisuushaun tuloksien pohjalta sekä sattumanvaraisesti tehdyn käsihaun kautta DIAK-ammattikorkeakoulun ja Porin kirjaston verkkosivuilta. Hakusanoja olemme vaihdelleet monesti ja myös kokeilemalla niiden

yhdistelmiä, sillä samat hakusanat eivät tuoneet haluttua tulosta kaikissa tietokannoissa. Päätimme ottaa kaikki löydetyt tutkimukset ja sitten rajata aiheen koskemaan mahdollisimman uutta kirjallisuutta. Muita valintakriteereitä olivat pro gradu -tutkielmat, väitöskirjat sekä opinnäytetyöt. Kaikki löydetyt tutkimukset oli rajattu hoitajien kokemuksiin yhteisestä kommunikoinnista maahanmuuttaja-asiakkaan/potilaan kanssa.

Kaikissa tutkimuksissa kieli- ja kommunikaatiovaikeudet nousevat keskeiseksi ongelmaksi. Hoitajien mielestä maahanmuuttajan on saatava tasavertaista kohtelua vaikka hän puhuu eri kieltä tai hänellä on erilainen tausta tai elämäntilanne.

4.1. Hoitajien valmiudet kohdata maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita

Hoitajat kokevat, että jos ei kyetä kommunikoimaan sanoilla, jää moni asia tulkinnanvaraiseksi. Väärinymmärryksiä syntyy jo siksi, että viestit tulkitaan eri tavalla kuin mihin kulttuurissamme ollaan tottuneet. Vuorovaikutusongelmien vuoksi hoitajille saattoi jäädä tunne, että asiakkaan todelliset tuntemukset ja ajatukset eivät tulleet esille kieliongelman vuoksi. Vuorovaikutus saattoi jäädä pinnalliseksi ja kohtaamistilanne rutiiniasioiden hoitamiseksi ilman, että syvälliseen vuorovaikutukseen ja keskusteluun olisi päästy. Yhteisen kielen puute voi estää ja vaikeuttaa hoitajan ja maahanmuuttaja-asiakkaan/potilaan kommunikointia ja sitä kautta luottamuksen syntyä. (Abdelhamid 2004, Korhonen 2007, Kuusio 2000.)

Suurin osa hoitajista hallitsee englannin kieltä ja ovat pystyneet sen avulla kommunikoimaan maahanmuuttajien kanssa. Hoitajat ovat huomioineet, että länsimaiset asiakkaat/potilaat eivät juuri puhu suomen kieltä, ja heidän kanssaan kommunikointi onnistuu englannin kielellä. Englannin kielen käyttö on yleistä, mutta esimerkiksi arabiankielisillä asiakkailla/potilailla kielitaito on usein heikko. Heidän kanssaan kommunikoidaan suomen kielellä, elekielellä tai tulkin

välityksellä. Tutkimuksissa mainitaan, että henkilökunnan olisi hyvä osata muita kieliä, muun muassa venäjää ja ranskaa. (Kuusio 2000, Wathen 2007.)

Hoitajien mukaan ajankäyttö vastaanotolla on yksi alue, jossa maahanmuuttajien kanssa työskenteleville voi tulla ongelmia. Maahanmuuttajalle on usein tarpeen antaa kaksin- tai kolminkertainen aika suomalaisiin asiakkaisiin verrattuna, jolloin jää riittävästi aikaa kertoa asiat ehkä moneen kertaan ymmärtämisen varmistamiseksi. (Korhonen 2007, 9, 13.)

4.2. Apuvälineiden käyttö kommunikoinnin tukena

Maahanmuuttaja-asiakkaan/potilaan ohjaustilanteisiin liittyy usein molemminpuolisia ymmärtämisvaikeuksia. Kommunikaation apuvälineitä käytetään vähän. Kuvallisen materiaalin näyttämistä sanallisen ohjauksen tukena pidetään hyvänä ohjauskeinona, mutta materiaalin puute koettiin ongelmaksi. Terveyskeskuksissa, neuvoloissa ja sairaaloissa käytössä on julisteita, erikielisiä esitteitä sekä monikielisiä fraasisanastoja, mutta niitä ei käytetä, koska ne eivät ole hoitajien mielestä helppokäyttöisiä, sijoitus koetaan huonoksi ja ne eivät ole ajan tasalla. (Kilpinen 2008, Malve 2008, Wathen 2007.)

4.3. Tulkin käyttö

Tulkkeja käytetään apuna viestien välittämiseksi. Tulkkeja on kolmenlaisia: viralliset tulkit, sukulaiset ja tuttavat sekä maahanmuuttajataustainen henkilökunta. Hoitajien kokemuksissa virallisia tulkkeja on Suomessa liian vähän ja heitä ei aina saatu tarvittaessa. Naistulkeista on pulaa, sillä naiset tarvitsevat useammin tulkkia kuin miehet, mutta viralliset tulkit ovat yleensä miehiä. Tulkkipalvelut ovat kalliita, joten myös siksi tulkkien tilaamista pyrittiin välttämään. Aina ei kuitenkaan tulkkien aika riittänyt kaikkien asioiden hoitamiseen ja se aiheutti pohdittavaa henkilökunnalle. Myös ilta-aikaan ja

viikonloppuisin tulkkeja ei ole saatavilla. Puhelintulkausta pidetään huonona. (Kilpinen 2008, Kuusio 2000.)

Tulkin eli kolmannen henkilön läsnäolon on katsottu jopa vaikeuttavan luottamuksellisen ilmapiirin syntymistä. Tulkin käyttö ei ole välttämättä helppoa, ja tulkin kanssa toimiminen vaatii harjoittelua. Kaikki maahanmuuttajat eivät edes halua tulkkeja hoitotilanteisiin, koska tulkin kautta sanoma välillä vääristyy tai lyhenee. (Korhonen 2007, Sainola-Rodriguez 2007, Wathen 2007.)

Usein maahanmuuttaja-asiakas/potilas pyytää hoitotilanteisiin mukaan lähiomaisen. Hoitajien mielestä ei ole hyvä, että intiimeistä asioista puhuttaessa tulkkinä on oma mies tai muu läheinen. (Markkanen 2009). Lapset ja nuoret osaavat perheestä parhaiten suomea, jolloin he hoitavat usein perheen asioita. Hoitajat ovat hyvin tietoisia, ettei tällainen tilanne ole aivan korrektia, mutta silti niitä esiintyy edelleen huolimatta pyrkimyksistä välttää tilanteita. (Heikkilä-Daskalopoulos 2008, Kilpinen 2008.)

4.4. Hoitajien ehdotuksia kommunikoinnin parantamiseksi

Suomessa tehdyissä tutkimuksissa hoitohenkilökunta on tuonut esiin maahanmuuttajien kohtaamiseen liittyvää tiedonpuutetta ja koulutustarpeita. Eri kursseja olisi tarjolla, mutta hoitajilla ei ole työtehtäviensä aikaa osallistua. Puhumalla auttaminen on koettu erityisen vaikeaksi eikä perinteisten työmenetelmien ole koettu toimineen maahanmuuttaja-asiakkaan/potilaan kanssa. Hoidon onnistumisen esteinä ovat nähty esimerkiksi molemminpuoliset kielteiset asenteet ja ennakkoluulot, kieliongelmat. (Abdelhamid 2004, Heikkilä-Daskalopoulos 2008, Sainola-Rodriguez 2007.)

Hoitajat pitävät tärkeänä sitä, että työyhteisöihin saataisiin lisää maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä ja asiakastyöhön ns. ”kulttuuritulkkereita”. Kulttuuritulkit voivat toimia välittäjinä maahanmuuttajien ja hoitajien välillä. Heillä on tärkeä rooli väärinkäsitysten selventämisessä ja tiedon välittämisessä. Näin

kulttuuritulkkien käyttö voi estää tilanteiden kärjistymistä ja epäluottamuksen syntymistä. (Heikkilä-Daskalopoulos 2008, 16.)

5. PRODUKTIOPROSESSI

Ammattikorkeakoulun tutkimuksellisen opinnäytetyön vaihtoehtona on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa jokin produkti, kuten esine, opas, ohjekirja, tapahtuma tai portfolio. Työhön kuuluu tekstiosuus eli raportti, jossa ilmenee mitä ja miten työ on tehty ja millainen työprosessi on ollut (Vilka & Airaksinen 2004, 9.) sekä itse tuotos, mikä meidän työssämme on terveydenhuollon sanasto.

5.1. Produktion tarkoitus ja tavoitteet

Produktion tarkoituksena on palvella perusterveydenhuollon hoitohenkilökuntaa sen kohdatessa työssään maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita. Tavoitteena on parantaa ja edesauttaa yhteistä kommunikointia ja keskeistä vuorovaikutusta.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (17.8.1992/785) velvoittaa terveydenhuollon henkilökuntaa huomioimaan asiakastyössä potilaan/asiakkaan äidinkielen sekä hänen yksilölliset tarpeensa ja kulttuurin. Lain mukaan kaikilla on oikeus hyvään hoitoon. Tähän liittyy myös tiedon antaminen ymmärrettävästi asiakkaan terveydentilasta. Kuka tahansa hoitoonsa tyytymätön on oikeutettu tekemään muistutuksen hoitolaitokselle. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785.)

Työn kautta toivomme myös itse kehittyvämme kansainvälisessä toiminnassa ja saavamme uutta tietoa monikulttuurisesta hoitotyöstä sekä tulevaisuudessa hyödyntävämme näitä tietoja ammatissamme. Uskomme, että työmme avaa

uusien näkemyksiä ja poistaa ennakkoluuloja niin itseltämme kuin muiltakin. Uskomme, että työn kautta kehitymme ymmärtämään hoitotyötä enemmän kokonaisvaltaisemmin ja opimme hoitamaan potilaita entistä tasa-arvoisemmin.

5.2. Sanastojen suunnittelu

Terveys-sanastojen tuottamisen idea sai alkunsa muun muassa omien kokemusten kautta. Opiskelun aikana olemme olleet harjoitteluissa, jossa olemme kohdanneet potilaita/asiakkaita, joiden äidinkieli on muu kuin suomi. Silloin huomasimme kuinka paljon kielimuuri tuottaa ongelmia ja vaikuttaa hoitolaatuun ja varmasti myös hoitotuloksiin. Olemme huomanneet, että hoitotilanteisiin pyydetään usein mukaan tulkki, kun yhteistä kieltä ei löydy. Valitettavasti tulkin saaminen hoitotilanteisiin ei välttämättä aina ole mahdollista ja usein esteenä ovat kustannukset. Kirjallista materiaalia, jota usein käytetään mm. neuvoloissa ja sairaaloissa on eri kielille käännettynä vielä suhteellisen vähän.

Idean synnyttyä keväällä 2009 otimme yhteyttä Satakunnan Monikulttuuriyhdistykseen kysyäksimme olisiko työllemme käyttöä. Varasimme tapaamisajan Monikulttuuriyhdistyksen toiminnanjohtajalta Pirjo Virralta. Hänen mielestään työmme idea kuulosti hyvältä ja hän uskoi, että terveys-sanastoille olisi paljon käyttöä. Virta kertoi, ettei hänen työoloaikanaan ole ollut erikielisiä terveys-sanastoja käytössä. Hän on työskennellyt Monikulttuuriyhdistyksessä melkein kymmenen vuotta. Virta lupasi järjestää meille yhdistyksen kautta mahdollisia vapaaehtoisia kielenkääntäjiä. Mietimme yhteisesti kielten valintaa, johon vaikuttivat tilastotiedot Porissa asuvista maahanmuuttajista sekä yhteistyöhön lähtevien kielenkääntäjien suostumus. Alkuvaiheessa kieliä oli viisi: venäjä, englanti, thai, saksa ja puola.

Kielten ja kielenkääntäjien varmistuttua aloimme suunnitella terveys-sanastomme sisältöä. Suunnittelun yhteydessä otimme selvää, löytyykö Porista mahdollisesti jonkintyyppisiä terveys-sanastoja sekä niihin liittyvää

kirjallisuutta. Perusturvakeskuksen maahanmuuttajakoordinaattorin kautta saimme tutustua Venäjä-Suomi-terveyssanastoon. Näitä terveyssanastoja on aikoinaan valmistettu Helsingissä STM:n pakolaistoimistossa noin 15 vuotta sitten. Sanastoja on aikoinaan jaettu Porissa. Kaupunki sai muutaman kappaleen käyttöönsä.

Terveyssanastojen ulkoasua suunniteltaessa halusimme tuotoksiemme olevan käytännöllisiä esimerkiksi kooltaan ja kestävyydeltään. Vihkojen kooksi tuli A5, koska se tuntui meistä kätevältä. Kirjainkooksi valitsimme numeron 14, koska näin teksti on mielestämme näkyvää ja selkeää. Tärkeää oli myös, että terveyssanastomme näyttäisi esteettiseltä kuvien ja värien kautta. Kuvien aiheet suunnittelimme itse. Halusimme, että kuvat ovat selkeitä ja liittyvät sanastomme teemoihin.

Kansilehden halusimme olevan selkeä, siinä olisi jokin kuva sekä siinä näkyisi liput maista, joiden kieliä tulemme käyttämään työssämme. Tärkeänä pidimme myös sitä, että sanastoissa kerromme itsestämme sekä työmme keskeisistä aiheista. Suunnittelimme sanastoihin sisällysluettelon helpottamaan ja selkeyttämään niiden käyttöä. Takakanteen halusimme laittaa kiitossanat kielenkääntäjille, kuvittajalle sekä yhteistyökumppaneille.

5.2.1. Terveys-sanastot

Sanasto on hakuteos, jossa on esitetty jonkin kielen tai kielimuodon määrätavoin valittujen sanojen ja fraasien merkitykset, vieraskieliset vastineet tms. Sanasto on niin ikään olennainen osa havainnollista puheviestintä-tilannetta. Eriyisen tärkeää on käsitteiden selventäminen ja vieraiden käsitteiden (esim. oman alan slangin) käytön välttäminen. (Kielijelppi.)

Terveyssanastomme sisällön suunnittelussa käytimme apuna Venäjä-Suomi-terveyssanastoa. Halusimme, että työmme palvelisi ensisijaisesti hoitohenkilökuntaa, mutta myös maahanmuuttajia. Halusimme, että sanastot

toimisivat perusterveydenhuollossa, johon kuuluu äitiys- ja lastenneuvola, perhesuunnittelu, kouluterveydenhuolto sekä sairaalahoito. Sisällön valintaan vaikuttivat myös tutkimustulokset ja tilastotiedot, joissa nousi esiin, että koko Suomen maahanmuuttajamääristä suurin osa on lapsia, nuoria ja työikäisiä. He käyttävät ensisijaisesti perusterveydenhuollon palveluita. (Arajärvi 2009, Rätty 2002, Gissler ym. 2006.)

Terveydentilan ja elämän muutokset kuten raskaus, lapsen saanti tai sairastuminen on ihmiselle usein uusi ja outo tilanne, joka aiheuttaa hänelle ja hänen omaisilleen epävarmuuden, avuttomuuden tai turvattomuuden tunteita. Silloin on tärkeää, että asiakas/ potilas ja hänen läheisensä saavat ymmärrettävässä muodossa olevaa tietoa. Asiakkaan/ potilaan ja omaisen saama tieto, ohjaus ja opetus vähentävät ahdistusta ja pelkoa. (Wathen 2007, 14.)

Sanaston äitiysneuvola-kohdassa olemme erityisesti keskittyneet tulevan äidin taustatietoihin terveydestä ja elämäntavoista. Kysymysten ja fraasien tarkoituksena on selvittää raskauden etenemistä, sikiön kasvua ja kehitystä. Olemme kiinnittäneet huomiota myös raskauden mukana tuomiin etuuksiin, kuten äitiysavustuksiin.

Lastenneuvola-kohdassa fraasit ja kysymykset keskittyvät vauvan ja alle kouluikäisten lasten kehitykseen ja kasvuun. Kysymykset auttavat hoitajaa seuraamaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä. Fraasien kautta pystytään ohjaamaan ja antamaan neuvoja äidille muun muassa hänen lapsensa ravitsemukseen liittyvissä asioissa. Kouluterveydenhuolto jatkaa samaa linjaa kuin lastenneuvola, eli siinä seurataan nuoren kehitystä. Kouluterveydenhuolto-osio keskittyy kuitenkin eniten nuoren psyykkiseen vointiin.

Päätimme myös lisätä sanastoihin sairaalahoitoon liittyvän osan, koska sairaalaan joutuminen sekä hoitotoimenpiteet ovat yleensä jo itsessään inhottavia ja epämiellyttäviä asioita. Sairaanhoidokokemukset voivat järkyttää asiakasta/potilasta. Sairas ihminen joutuu vielä suurempaan rasitukseen ja

pelkotilaan, jos hänellä ei ole yhteistä kieltä hoitohenkilökunnan kanssa. Jos asiakkaasta/potilaasta tuntuu, ettei hoitaja ymmärrä häntä, hän ei luota hoitajaan ja viestintä estyy. Tällä on myös suuri merkitys asiakkaan/potilaan toipumiseen.

Sairaala-kohdassa olemme keskittyneet lähinnä potilaan osastolle tuloon, kuten tulohaastatteluun, jossa selvitetään mm. potilaan taustatietoja. Kysymykset ja fraasit keskittyvät potilaan perushoitoon sairaalassa. Halusimme lisätä osioon fraaseja ja kysymyksiä, jotka liittyvät kirurgiseen hoitoon, koska mielestämme on yksi yleisin toiminta-alue sairaaloissa.

Halusimme myös lisätä sanastoihimme asiakirjojen täyttöön liittyvän kohdan. Potilaan/asiakkaan tullessa hoitoon hoitaja täyttää tästä henkilötietolomakkeen. Tietojen selvittämisessä tärkeää on yhteisymmärrys, koska taustojen selvittäminen tukee potilaan hoitoa.

Terveys-sanastomme ei voi koskaan korvata omaa kielitaitoa, ammattitaitoista tulkkia eikä oman ammattitaidon ja eri kulttuuritaustaisen potilaan/asiakkaan vuorovaikutusta. Se tarjoaa vain vaatimatonta apua ja ”hiukan kättä pidempää”, ja toivomme, että se helpottaisi hoitohenkilökunnan ja maahanmuuttaja-asiakkaan/ potilaan välistä kommunikointia.

Meidän terveydenhuollon sanastoissamme käytimme selkeitä ja yksinkertaisia fraaseja ja kysymyksiä. Tarkoituksenamme on, että kysymysten ja fraasien kautta hoitohenkilökunta saisi potilaasta/asiakkaasta kokonaiskuvan, jonka kautta on helpompi lähteä suunnittelemaan hoidon jatkoa. Uskomme sanastojen helpottavan yhteistyötä ja edesauttavan sujuvuutta hoitotilanteissa. Kaikki sanastoissa käyttämämme osiot tukevat toinen toisia. Asiakkaita/potilaita kohdatessa on hyvä tutustua sanastoihin etukäteen ja koota sieltä omanlaisensa ”kyselypolku” (LIITE 4).

5.3. Toteutus

Keväällä 2009 lähdimme suunnitelman pohjalta toteuttamaan työtämme. Terveysnanastojemme sisältö valmistui suunnitelman mukaisesti. Veimme suomenkielisen pohjan Monikulttuuriyhdistykseen, jossa he jakoivat työtä kielenkääntäjille. Keskustelimme aikataulustamme ja tarkoitus oli, että saisimme käännetyt versiot syksyksi 2009.

Työn edetessä kartoitimme Porin painotuspisteitä, joista valitsimme kaksi mahdollista yritystä. Kävimme tutustumassa yrityksiin ja kertomassa työstämme. Selvitimme terveysnanastojemme teon kustannuksia. Valitsimme yhteistyökumppaniksi Porin keskustassa sijaitsevan Lalli Oy:n. Sieltä saimme hyvän tarjouksen, joka näkyi myös kustannusarviossa. Lalli Oy arvioi koko työn kustannusten liikkuvan noin 1 000 euron paikkeilla ja meidän osuutemme olevan noin 200 euroa.

Kustannusarvotiedon selvittäessä päätimme etsiä työllemme sponsoreita. Keskustelimme asiasta koulumme opettajien kanssa, joilta saimme ideoita mahdollisista sponsoreista sekä rahan kulkuun liittyvistä kysymyksistä. Aluksi otimme sähköpostitse yhteyttä Suomen Punaisen Ristin Satakunnan piiriin, josta emme saaneet vastausta. Otimme myös yhteyttä Satakunnan sairaanhoitopiirissä työskentelevään tutkimus- ja kehittämisylivoitajaan, jolle varasimme tapaamisen. Hän oli hyvin kiinnostunut työstämme ja uskoi, että sille olisi tarvetta. Hän oli sopinut päivystyspoliklinikan osastonhoitajan kanssa, että esittelisimme työtämme heille. Keskustelussa tuli esille, ettei terveysnanastomme sisältö palvelisi erikoissairaanhoidossa työskentelevää hoitohenkilökuntaa, joten he ehdottivat, että tekisimme sisältöön muutoksia. Kuitenkin tässä vaiheessa osa terveysnanastoista oli jo käännettävänä emmekä lähteneet mukaan muutokseen. Otimme lisäksi yhteyttä koulussamme toimivaan Sosiaali- ja terveysalan kansalaistoiminnan kehittämisverkostohankeen projektipäällikköön, joka lähti tukemaan työtämme rahallisesti.

Kesän 2009 etsimme muita mahdollisia sponsoreita. Produktion kuluessa olimme usein yhteydessä Monikulttuuriyhdistykseen varmistaaksemme kuinka työt edistyvät. Kesän aikana terveys-sanastojen kielivalikoimaan tuli muutoksia. Thai-kieli vaihtui arabiaksi ja lisäksi valikoimaan tulivat ranskan ja espanjan kielet. Lopulliset kielet ovat: venäjä, Englanti, Saksa, Puola, Ranska, Espanja ja Arabia. Pidimme myös sähköpostitse yhteyttä kielenkääntäjiin, jotka pitivät meitä ajan tasalla.

Syksyllä 2009 varmistelimme kansalaistoiminnan kehittämisverkostohankkeen projektipäälliköltä työmme avustamisesta. Hän ehdotti, että kysyisimme koulultamme lähtisikö se tukemaan työmme loppusummaa. Otimme yhteyttä koulumme yksikönjohtajaan, joka lupasi esittää ehdotustamme tulevassa kokouksessa. Teimme kokoukseen esityksen työstämme, jossa mainitsimme mm. työn tarkoituksen ja kustannusarvion. Saimme pian myönteisen vastauksen ja koulu yhdessä kansalaistoiminnan kehittämisverkostohankkeen kanssa lähti tukemaan työtämme rahallisesti.

Syksyn 2009 aikana olimme useasti yhteydessä Lalli Oy:n toimitusjohtajaan. Hänen kanssaan sovimme, että teemme terveys-sanastojen asettelun valmiiksi, jotta pysyisimme budjetissamme. Häneltä saimme asetteluohjeita sanastojen tekoon. Tulostusta vaille valmiit terveys-sanastot oli tarkoitus lähettää myöhemmin Lalli Oy:hyn painatusta varten.

Terveys-sanastojen sisältöjen asettelu sekä käännösten tekeminen vei enemmän aikaa kuin olimme kuvitelleet. Eniten aikaa vei arabiankielisen sanaston tekeminen. Kääntäjällä ei ollut arabiankielistä kirjoitusohjelmaa käytössä, joten hän kirjoitti käännöksen käsin. Kuitenkin valmiin työn tulostus vaati sen olevan koneella kirjoitettu. Lähdimme selvittämään, löytyisikö Porista mahdollisesti arabiankielistä kirjoitusohjelmaa. Otimme yhteyttä Satakunnan Monikulttuuriyhdistykseen, Varsinais-Suomen monikulttuuristen yhdistysten liitto Oy:hyn ja Turun Diak-ammattikorkeakouluun. Emme valitettavasti saaneet heiltä apua ongelmaamme. Vihdoin löysimme Porista henkilön, jolla oli käytössä arabiankielinen ohjelma. Monikulttuuriyhdistys selvitti asiaa ja sai kaupungilta luvan asentaa ohjelman heidän koneelleen. Tämä ratkaisi arabiankielisen

sanaston valmistumiseen liittyvän ongelmamme. Työn etenemiseen liittyvien ongelmien vuoksi sanastojen valmistuminen siirtyi syksystä 2009 talveen 2009. Marraskuussa 2009 otimme yhteyttä Perusturvakeskuksen ylihoitajaan. Kerroimme hänelle opinnäytetyön aiheestamme ja tarjosimme terveysterveyssanastojamme Perusturvakeskuksen käyttöön. Kerroimme myös, että haluaisimme saada palautetta hoitohenkilökunnalta sanastojen käytöstä. Sovimme, että tuomme valmiit terveysterveyssanastot heidän käyttöönsä. Sanastot saimme valmiiksi joulukuussa 2009, jolloin veimme sovitut versiot Monikulttuuriyhdistyksen käyttöön. Tammikuun alussa 2010 veimme sanastot Perusturvakeskuksen ylihoitajalle.

5.4. Terveysterveyssanastojen arviointi

Perusturvakeskuksen ylihoitajan kanssa teimme suunnitelmaa palautteen saamiseksi. Suunnittelimme yhdessä vapaamuotoista palautelomaketta. Tarkoituksemme oli saada lomakkeiden kautta selville, onko sanastoistamme hyötyä ja tukevatko ne hoitajien työtä heidän kohdatessa maahanmuuttajasiakkaita/potilaita. Halusimme, että lomakkeiden kautta tulisi esille myös kehittämisideoita, joita esimerkiksi tulevat opiskelijat voisivat hyödyntää tulevaisuudessa. (LIITE 5)

Ylihoitaja ehdotti, että sanastot olisivat käytössä muutaman viikon Porin kaupungin sairaalan vuodeosastoilla, jotta saisimme palautetta terveysterveyssanastojemme sairaalahoidon osiosta. Tämän jälkeen hän veisi sanastot arviota varten Koivulan sekä Pohjois-Porin terveysasemille. Aluksi suunnittelimme, että sanastot olisivat käytössä Perusturvakeskuksessa noin neljä kuukautta, mutta arviointiaika jäi lyhyemmäksi koska sanastojen valmistuminen viivästyi.

Terveysterveyssanastomme olivat Perusturvakeskuksessa eri yksiköissä arviossa kahdesta viikosta kahteen kuukauteen. Saimme kirjallista palautetta odotettua vähemmän, koska terveysterveyssanastojen käyttöaika oli rajallinen. Hoitajien on

vaikea antaa arviota fraasien ja kysymysten kattavuudesta muutaman asiakaskontaktin jälkeen. Arvion saaminen vaatisi pidempää aikaväliä useiden asiakaskontaktien jälkeen. Pohjois-Porin terveysasemalta saimme kaksi palautetta, Koivulan terveysasemalta saimme kaksi palautetta ja pääterveysaseman vuodeosastoilta saimme kaksi palautetta.

Hoitajat kokivat sanastoista olevan suurta apua kohdatessaan maahanmuuttaja-asiakkaan/potilaan. Lastenneuvola-osio koettiin hyväksi ja kattavaksi. Hoitajien mielestä sanastot ovat sopivan kokoisia ja kauniin näköisiä ja niitä on mukava käyttää. Vuodeosastolla työskentelevien hoitajien mielestä eniten käyttöä tulee olemaan englannin-, saksan- ja venäjänkielisillä sanastoilla.

Kehitysehdotuksiksi nousi mm. ruotsin kielen lisäys sanastoihin. Venäjänkieliseen sanastoon ehdotettiin lausuntaohjeita fraasien ja kysymysten perään. Hammashoiton liittyvää osiota kaivattiin. Hammashoidon sanaston toivottaisiin palvelevan sekä lapsia että aikuisia. Hammassanastossa voisi olla omat osionsa, kuten hammasneuvolaan liittyvä ohjaus, suuhygienistin vastaanoton sanasto sekä fraaseja hammaslääkärikäyntejä varten.

Monikulttuuriyhdistykseen emme vieneet palautelomaketta, koska opinnäytetyömme keskittyy hoitajien kokemuksiin kohdata maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita. Halusimme kuitenkin tietää maahanmuuttajien mielipiteitä työstämme, joten pyysimme heiltä vain suullista palautetta. Saimme palautteen lähinnä Monikulttuuriyhdistyksen toiminnanjohtaja Pirjo Virran kautta. Hän kertoi, että terveysterveyssanastoille on ollut kysyntää. He ovat mainostaneet terveysterveyssanastojamme omilla kotisivuillaan. Terveysterveyssanastoja myydään Monikulttuuriyhdistyksen kautta. Eniten on myyty espanjan-, venäjän- ja saksankielisiä sanastoja. Ihmiset ovat ostaneet niitä mm. lomamatkoja varten.

6. LUOTETTAVUUS

Terveys-sanastoja tehdessämme pyrimme välttämään virheiden syntymistä. Sanastojen fraasit, sanat ja kysymykset muodostavat mielestämme selkeän ja hyvän kokonaisuuden. Olemme tehneet sanastoja yhteistyössä Monikulttuuriyhdistyksen kanssa seitsemällä eri kielellä ja käytimme suomenkielisiä fraaseja ja sanastoja pohjana. Monikulttuuriyhdistyksen toiminnanjohtaja on järjestänyt meille vapaaehtoisia kielenkääntäjiä. Olemme pohtineet, onko vapaaehtoisten kielenkääntäjien työ luotettavaa, koska kaikki eivät ole virallisia kielenkääntäjiä. Lopullinen vastuu sanastojen luotettavuudesta on Monikulttuuriyhdistyksellä.

Opinnäytetyöhön haettu materiaali sisältää tutkimusartikkeleita, pro gradu -tutkielmia, lisensoitettuja sekä opinnäytetöitä, jotka ovat vuosien 1988-2009 aikana julkaistuja. Olemme käyttäneet opinnäytetyössämme alkuperäislähteitä ja nettilähteitä. Luotettavuutta lisäsi myös se, että opinnäytetyön tekijöitä oli kaksi. Tämä mahdollisti asioiden tarkastelun eri näkökulmista ja avoimen keskustelun.

7. POHDINTA

Opinnäytetyö on ollut meille erittäin haastava ja antoisa prosessi. Työtämme tehdessämme olemme havainneet tutkimustiedon puutteen. Tietojen hankkiminen oli työlästä ja aikaa vievää. Tutkimuksien hakeminen ja tutkiminen oli meille aluksi suuri haaste, mutta siitä kuitenkin muotoutui loppujen lopuksi mahdollisuus monen oppimiseen. Olemme saaneet paljon kokemusta ja valmiuksia tiedon- ja tutkimushakuun. Haastavaa on myös ollut aikataulun mukaan eteneminen.

Produktion valmistumisen siirtäminen myöhemmäksi ajankohdaksi oli mielestämme hyvä asia, koska näin saimme aikaa pohtia aihettamme ja etsiä teoriaa koskevaa tietoa. Saimme myös ajan myötä mahdollisuuden kasvaa työemme kautta tulevaan ammattiimme. Varmuutemme ihmisinä ja tulevina sairaanhoitajina lisääntyi.

Koemme, että yhteistyömme produktiota tehdessä oli sujuvaa ja luontevaa. Molempien sairaanhoitajakoulutus sekä kuluneet yhteiset opiskeluvuodet tukivat yhteistyötämme. Produktiossa koimme vaikeimmaksi asiaksi opinnäytetyömme kirjallisen osuuden. Sen rajaaminen oli vaikeinta ja raskainta, koska opinnäytetyön aihe oli laaja. Produktion tekemisessä mielekkäimmäksi koimme sanastojen suunnittelun ja toteutusvaiheen. Työn valmistuttua olemme pohtineet, että olisimme voineet suunnitella terveysterveyssanastojen työstämistä eri lailla, esimerkiksi olisimme tehneet enemmän yhteistyötä hoitajien kanssa.

Produktion teko vaati kärsivällisyyttä, joka kasvoi sanastoja tehdessä. Opimme vaatimaan itseltämme vain sen, mihin pystymme. Tätä työtä tehdessä olemme oivaltaneet sen, että jokainen tekemämme asia omassa elämässämme ja työelämässä vie oman aikansa. Vaatimusten painolasti saa meidät usein hämmennyksiin ja suorituksiin, joihin ei ole voimavaroja. Tämän työn kautta olemme oppineet, että on hyvä pysähtyä kuuntelemaan omaa sisintään ja kehoaan. Näin voimme välttyä työuupumukselta.

Tutkimuksiin perehtyminen on ollut erittäin antoisaa ja mielenkiintoista ja antanut meille valmiuksia kohdata maahanmuuttaja-asiakkaita/potilaita. Työn ohella olemme prosessoineet ja kyseenalaistaneet myös omia ennakoasenteitamme ja odotuksiamme. Työ on herättänyt paljon tunteita ja ajatuksia maahanmuuttajien asemasta ja oikeuksista.

Työssämme olemme avanneet mm. maahanmuuttajien tuloa Suomeen, muuttoon liittyviä syitä, maahanmuuttajien määrän kasvua ja ikärakenteita. Halusimme aukaista näitä työssämme, koska haluamme, että myös lukijat kiinnittäisivät huomiota kasvaviin maahanmuuttajamääriin ja sen tuomiin muutoksiin esimerkiksi terveydenhuollon palveluissa. Työmme kautta on helppo seurata Satakunnan ja Porin maahanmuuton määriä koko Suomeen verrattuna.

Mielestämme pitäisi enemmän kehittää ja kiinnittää huomiota kommunikointia helpottaviin apuvälineisiin, kuten lehtisiin ja julisteisiin. Sanastoja pitäisi tehdä jatkossa enemmän, kiinnittää huomiota kasvaviin kieliryhmiin. Sanastojen tulisi palvella enemmän tiettyjen erikoisalojen hoitohenkilökuntaa, kuten esimerkiksi hammashoitoa, röntgeniä ja ensihoitoa. Työn aikana olemme useasti pohtineet, että sanastomme tulevat varmasti jatkossakin helpottamaan hoitajien ja maahanmuuttajien välistä kommunikointia. Tulkin käyttöön ottaminen on kallista, ja näin ollen sanastoilla pystytään vaikuttamaan hoitokustannuksiin. Uskomme myös, että sanastojemme kautta jotkut hoitoajat tulevat lyhentymään.

Terveyssanastomme ovat saaneet paljon positiivista palautetta. Uskomme, että se on saanut paljon keskustelua aikaan. Hoitajilta on noussut esiin kehittämisideoita, joiden kautta he ovat miettineet ja pohtineet tarvetta työllemme. Toivomme, että työmme on herättänyt ihmisten ajatuksia ja haluja kehittää monikulttuurista hoitotyötä.

Toivomme, että omalla produktiollamme voimme innostaa muita opinnäytetyön tekijöitä käyttämään omaa persoonallisuuttaan opinnäytetyötä tehdessään. Toivomme myös, että opiskelijat antautuisivat rohkeasti tekemään produktiomuotoisia opinnäytetöitä. Uskomme, että yhteistyötahoja löytyy niitä etsivälle.

Opinnäytetyömme lopuksi haluamme sydämellisesti kiittää kaikkia siihen osallistuneita yhteistyötahoja sekä sukulaisiamme, ystäviämme ja tuttaviamme, jotka ovat tukeneet ja rohkaisseet meitä arkemme askeleissa. Erityiskiitokset haluamme toivottaa DIAK-ammattikorkeakoululle, Lalli Oy:n toimitusjohtajalle, Satakunnan Monikulttuuriyhdistykselle sekä vapaaehtoisille kielenkääntäjille.

LÄHTEET

- Abdelhamid, Pirkko 2004. Hoitamisen itsestäänselvydet ja näkymättömät haasteet - hoitajien kertomuksia etnisesti erilaisten potilaiden hoitosuhteista. Licensiaatintyö. Kuopion yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos.
- Adjekughele, Josephine E 2002. Laadullinen terveystiedon raportti. Afrikkalaisten äitien kokemuksia suomalaisessa äitiys- ja lastenneuvolajärjestelmässä. Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, sosiaalipolitiikan laitos.
- Arajärvi, Pentti 2009. Maahanmuuttajien työllistyminen ja kannustinloukut. Sisäasiainministeriön julkaisu 2/2009. Monistamo. Helsinki.
- Armanto, Annukka, Koistinen, Paula 2007. Neuvolatyön käsikirja. Tammi.
- Arvilommi, Nicola 2005. Monikulttuurisuus sosiaali- ja terveysalan ammatillisena haasteena. Helsinki. DIAK- ammattikorkeakoulu.
- Gissler, Mika, Malin, Maili, Matveinen, Petri 2006. Maahanmuuttajat ja julkiset palvelut. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja sosiaalihuollon palvelut. Stakes. Helsinki.
- Heikkilä- Daskalopoulos, Sanna 2008. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja perheet palvelujärjestelmässä - asiantuntijoiden näkökulmia. Selvitysraportti. Lastensuojelun Keskusliitto.
- Kielijelppi 2008. Kielijelppi- jelppejä akateemiseen viestintään. Viitattu 22.4.2009 <http://kielijelppi.fi/esiintyminen/havainnollistaminen>.
- Kiira, Pertti 2000. Potilasasiakirjojen laatimista ja säilyttämistä koskevat määräykset. Viitattu 6.4.2010 <http://www.finems1.pp.fi/stmohje1.html>

- Kilpinen, Pekka. Opinnäytetyö. Kevät 2008. Maahanmuuttaja tutkimushuoneessa. Röntgenhoitajien kokemuksia tutkimushuonetyöskentelystä maahanmuuttaja- asiakkaiden/ potilaiden kanssa. Stadia. Helsingin ammattikorkeakoulu.
- Korhonen, Elina 2007. ”Onhan se rikkautta...”. Mikkelin alueen terveydenhoitajien kokemuksia kohdata ja hoitaa maahanmuuttajia. Opinnäytetyö kevät 2007. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Interkopio Oy. Mikkeli.
- Koskimies, Katja, Mutikainen, Hanna-Kaisa. Opinnäytetyö. Kevät 2008. Maahanmuuttajat terveydenhuollon asiakkaina. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.
- Kumpulainen, Pasi, Mustonen, Satu. Erilaisuuden/ monenlaisuuden johtaminen on vastaus työelämän monimuotoistumiseen. Työhön Satakuntaan-projekti. Kansainvälistyvä Satakunta tarvitsee tekijöitä. Monikulttuurisia tuulia työelämään. Viitattu 23.1.2010.
<http://www2.tekeskus.fi/new/sat/tyovoimapalvelut/monikulttuuri/Tiedote%201.pdf>
- Kuusio, Hannamaria 2000. Kulttuurien kohtaaminen terveydenhuollossa. Hoitohenkilökunnan kokemuksia maahanmuuttajapotilaista. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto. Uskontotieteen laitos.
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6 1994/559
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785
- Maahanmuuttovirasto 2008. Sanasto. Viitattu 20.01.2010
<http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=2761#9>
- Magga, Siiri. Opinnäytetyö. Kevät 2008. Äidinkielen merkitys. Saamenkieli hoitotyössä. Saamelaisalueen koulutuskeskus. Ivalo.

- Malve, Riitta. Erilaisuus haastaa terveydenhoidon. Tehy. 2008/12, 28.
- Markkanen, Kristiina. Tulkkeja tarvitaan yhä enemmän myös synnytyksissä. Helsingin Sanomat. 11.12.2009
- Mustonen, Satu & Vataja, Jouni 2004. Kansainvälistyvä Satakunta tarvitsee tekijöitä. Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskus. Monikulttuurisia tuulia työelämään. PowerPoint. Viitattu 23.1.2010.
www2.te-keskus.fi/new/sat/tyovoimapalvelut/.../Projektiesittely.ppt.
- Opas kouluterveydenhuollolle, kouluille ja kunnille. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes. 13.08.2002.
- Sainola- Rodriguez, Kirsi. 2007. Maahanmuuttajien ja hoitohenkilökunnan kohtaaminen mielenterveyspalveluissa – transnationaalinen taitoko? Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. 2007:44, 216-227.
- Sisäasiainministeriö 2010. Maahanmuutto Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa vuosina 2010- 2011. Viitattu 20.1.2010.
<http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/HeadlinesPublicFin/B208C08EC8846846C22576AB0039BE2F>
- Skutnabb-Kangas, Tove 1988. Vähemmistö, kieli ja rasismi. Painokaari Oy. Helsinki.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Viitattu 22.4.2009
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/lainsaadanto
- Sosiaali- ja terveysministeriö 22.03.2000 Asiakastyön ongelma-alueet. Viitattu 22.4.2009
http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/sel98_12/luku11.htm

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Viitattu 30.03.2010

http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/perusterveidenhuolto/neuvolat

Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Terveystieteiden lakisääteiset palvelut.

Viitattu 6.4.2010

<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/lspesite.htm#3>

Suokas, Mia 2008. Vieraskielinen terveydenhuollon asiakkaana. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Terveyssanasto- Terveysvain Venäjä. Helsinki 1993. Sosiaali- ja terveysministeriö. Pakolaistoimisto.

Ulkomaalaislaki 301/204, §87.

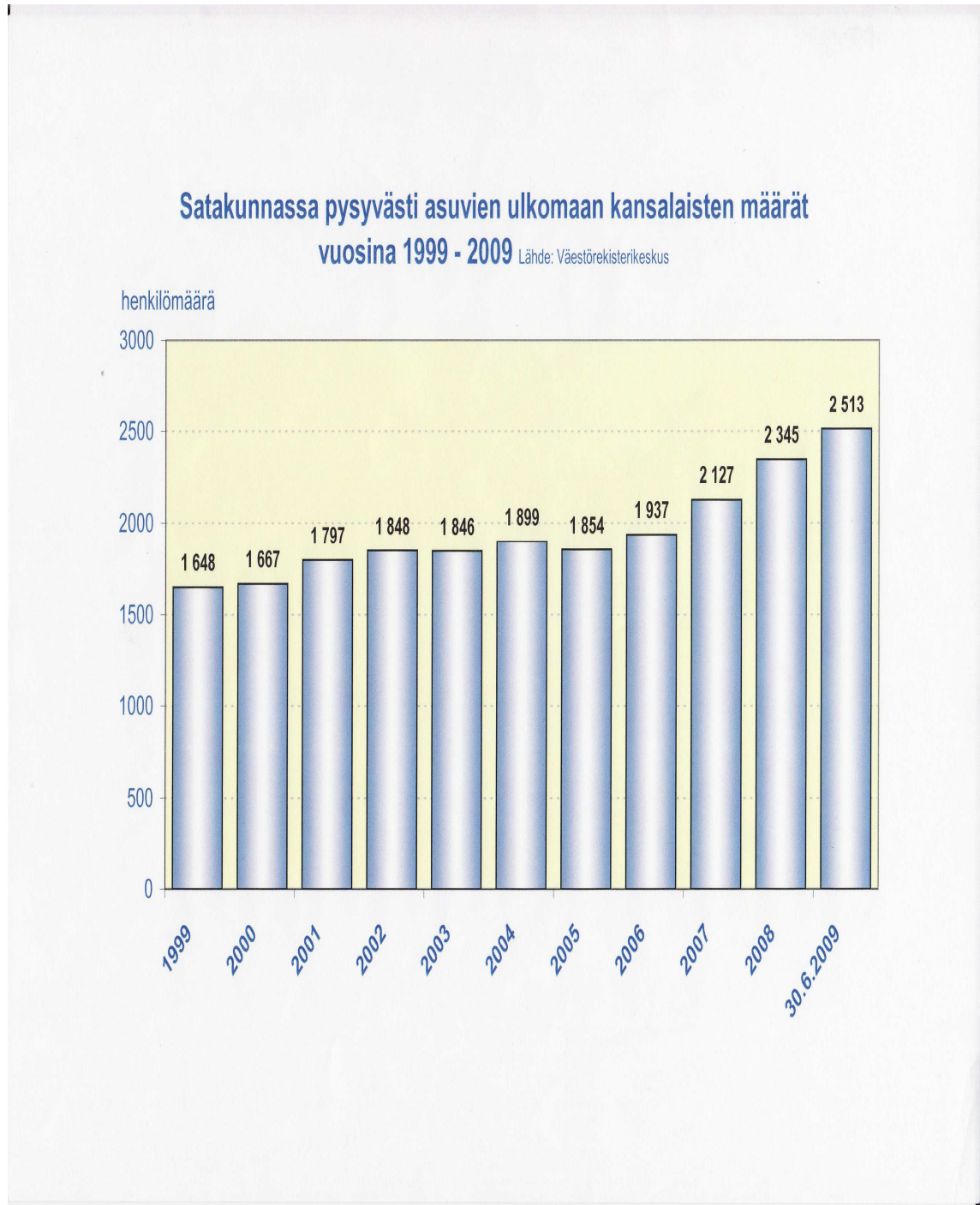
Vilka, Hanna, Airaksinen, Tiina. 2004. Toiminnallisen opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Tammer-Paino Oy. Tampere

Väestörekisterikeskus. Satakunnassa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten määrät vuosina 1999- 2009.

Wathen, Marja. 2007. Pro-gradu tutkielma. Maahanmuuttajien potilasohjaus sairaanhoitajien kokemana. Tampereen yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta, hoitotieteen laitos.

LIITTEET

LIITE 1: Satakunnassa pysyvästi asuvien ulkomaan kansalaisten määrä vuosina 1999- 2009 (Väestörekisterikeskus.)

LIITE 2: Maahanmuuttajien määrä Satakunnassa 30.6.2009
(Väestörekisterikeskus.)

MAAHANMUUTTAJIEN MÄÄRÄ SATAKUNNASSA 30.6.2009

Asukasmäärä on ennakkoväkiluku

Kunta	As. määrä	Naiset	Miehet	Yht.	%	Eniten kotoisin
Eura	12 590	69	62	131	1,04 %	viro
Eurajoki	5 883	24	25	49	0,83 %	viro
Harjavalta	7 549	39	40	79	1,05 %	viro
Honkajoki	1 921	38	32	70	3,64 %	viro
Huittinen	10 735	87	95	182	1,70 %	viro
Jämijärvi	2 089	4	7	11	0,53 %	viro
Kankaanpää	12 284	55	72	127	1,03 %	puola
Karvia	2 711	21	13	34	1,25 %	viro
Kiikoinen	1 274	1	2	3	0,24 %	
Kokemäki	8 092	56	46	102	1,26 %	viro
Köyliö	2 853	7	7	14	0,49 %	viro
Lavia	2 071	1	4	5	0,24 %	venäjä
Luvia	3 304	10	17	27	0,82 %	iso-britannia
Merikarvia	3 439	10	9	19	0,55 %	viro
Nakkila	5 748	14	18	32	0,56 %	puola
Noormarkku	6 143	8	15	23	0,37 %	venäjä
Pomarkku	2 499	7	5	12	0,48 %	viro
Pori	76 548	494	478	972	1,27 %	venäjä
Rauma	39 670	239	252	491	1,24 %	viro
Siikainen	1 664	2	4	6	0,36 %	latvia
Säkylä	4 760	19	19	38	0,80 %	venäjä
Ulvila	13 714	42	44	86	0,63 %	venäjä
Yht.	227 541	1247	1266	2513	1,10 %	

Eniten Satakunnassa :

Viro
Venäjä

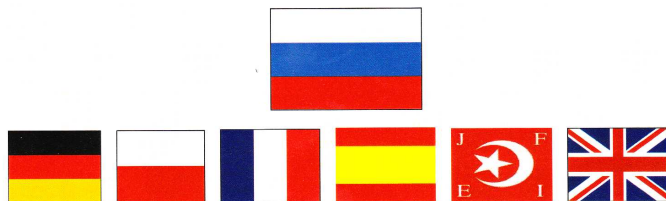
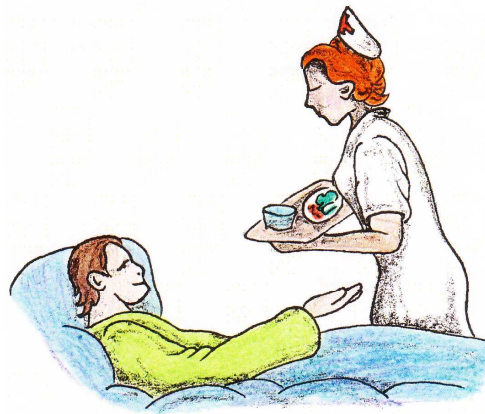
LIITE 3: Porin yleisimmät kansalaisuudet vuosina 1999 ja 2009. (Satakunnan Maistraatti.)

Kansalaisuus	31.7.1999	31.7.2009
Venäjä	265	257
Viro	92	132
Ruotsi	78	80
Thaimaa	10	52
Turkki	15	52
Iso-Britannia	23	40
Saksa	23	33
Puola	6	24
Romania	4	23
Myanmar	0	21
Bulgaria	2	18
Kiina	16	15
Norja	6	14
Alankomaat	8	11
Ukraina	3	11
Unkari	11	11
Italia	2	10
Sudan	0	10
Latvia	4	9
Yhdysvallat	12	9
Malesia	2	8
Filippiinit	1	7
Pakistan	1	7
Ranska	4	7
Kansalaisuudeton	6	7
Afganistan	0	6
Brasilia	3	6
Intia	1	6
Albania		5 tai alle
Algeria		”
Angola		”
Belgia		”
Bolivia		”
Bosnia-Hertsegovina		”
Burundi		”
Chile		”
Ecuador		”
Egypti		”
Espanja		”
Etelä-Afrikka		”
Etiopia		”
Gambia		”
Georgia		”

Ghana		”
Indonesia		”
Irak		”
Iran		”
Irlanti		”
Israel		”
Itävalta		”
Japani		”
Kazakstan		”
Kenia		”
Kreikka		”
Libanon		”
Liettua		”
Makedonia		”
Marokko		”
Meksiko		”
Moldova		”
Nigeria		”
Peru		”
Sambia		”
Serbia ja Montenegro		”
Slovakia		”
Sri Lanka		”
Sveitsi		”
Tanska		”
Tšekki		”
Tunisia		”
Uusi-Seelanti		”
Uzbekistan		”
Venezuela		”
Vietnam		”
Neuvostoliitto		”
Tuntematon		”

LIITE 4: Terveys-sanasto Venäjä- Suomi

TERVEYSSANASTO SUOMI-VENÄJÄ
МЕДИЦИНСКИЙ РУССКО-ФИНСКИЙ
РАЗГОВОРНИК

JOHDANTO

Moi!

Olemme Porin Diakonia- ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoita. Sinun kädessäsi on meidän opinnäytetyön tuotos, terveydenhuollon sanasto, joka on tarkoitettu maahanmuuttajille ja heidän kanssaan työskentelevälle hoitohenkilökunnalle. Tämä vihkonen koostuu selkeistä ja yksinkertaisista fraaseista ja kysymyksistä. Olemme tehneet terveissanastoja seitsemällä eri kielellä, jotka ovat Venäjä, Englanti, Saksa, Puola, Ranska, Espanja sekä Arabia.

Terveissanasto ei voi koskaan korvata omaa kielitaitoa, ammattitaitoista tulkkia eikä oman ammattitaidon ja erilaisten kulttuuritaustan omaavan potilaan tai asiakkaan vuorovaikutusta. Terveissanastomme tarjoaa vain vaatimatonta apua ja hiukan ”kättä pidempää”.

Hennariina Kolli ja Natalia Kettunen

SISÄLLYS

ASIAKKAAN HENKILÖTIETOJEN SELVITTÄMINEN - ВЫЯСНЕНИЕ АНКЕТНЫХ ДАННЫХ.....	4
Osoitetiedot - Адресные данные.....	4
Omaisten tiedot - Сведения о родных.....	4
Taustatiedot - Общие сведения.....	5
Terveysasiakirjat - Медицинские документы.....	6
ÄITIYSNEUVOLA JA PERHESUUNNITTELU - ЖЕНСКАЯ КОНСУЛЬТАЦИЯ И ПЛАНИРОВАНИЕ СЕМЬИ.....	7
LASTENNEUVOLA - ДЕТСКАЯ КОНСУЛЬТАЦИЯ.....	13
KOULUTERVEYDENHUOLTO - ШКОЛЬНОЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЕ.....	19
SAIRAALANOITO - В БОЛЬНИЦЕ.....	22
YLEISIÄ KYSYMYKSIÄ - ОБЩИЕ ВОПРОСЫ.....	25

4

**ASIAKKAAN HENKILÖTIETOJEN
SELVITTÄMINEN**

Mikä on sinun sukunimesi?

Mikä on sinun etunimesi?

Mikä on syntymäaikasi?

Kirjoita henkilötietosi tähän,
ole hyvä.

Onko sinulla KELA/ sairausvakuutuskorttia?

Mikä on henkilötunnuksesi?

Oletko työssä?

Osoitetiedot

Mikä on osoitteesi?

Kirjoita osoitteesi, ole hyvä.

Onko sinulla puhelinta?

Mikä on puhelinnumerosi?

Mikä on työpaikkasi puhelinnumero?

Omaisten tiedot

Oletko naimisissa?

Oletko avoliitossa?
Oletko leski?

Oletko eronnut?

Onko sinulla lapsia?

**Выяснение анкетных
данных**

Как ваша фамилия?

Как ваше имя?

Когда вы родились?

Напишите ваши данные
здесь, пожалуйста.

У вас есть КЕЛА-карта/ страховка?

Ваш регистрационный номер?

Вы работаете?

Адресные данные

Ваш адрес?

Напишите ваш адрес, пожалуйста.

У вас есть телефон?

Номер вашего телефона?

Номер рабочего телефона?

Сведения о родных

Вы женаты/ замужем?

Вы живёте в гражданском браке?
Вы вдова/вдовец?

Вы разведены?

У вас есть дети?

Montako lasta sinulla on?	Сколько у вас детей?
Minkä ikäiset lapset sinulla on?	Какой возраст у ваших детей?
Kuka on lähin omaisesi?	Кто ваш ближайший родственник?
Kuka on lähin tuttavasi tai ystäväsi Suomessa?	У вас есть знакомый/друг в Финляндии?
Mikä on hänen osoitteensa?	Какой у него адрес?
Mikä on hänen puhelinnumerosa?	Какой у него номер телефона?
Voiko hän nyt tulkata puhelimitse?	Может ли он сейчас переводить по телефону?
Haluatteko soittaa?	Хотите ли позвонить?

Taustatiedot

Mistä maasta olet tullut?
 Mikä on äidinkielenesi?
 Mitä kieltä puhut?
 Tarvitsetko tulkkia?
 Osaatko lukea?
 Osaatko kirjoittaa?
 Ymmärrätkö suomalaiseseen tapaan kirjoitettuja kirjaimia / numeroita?
 Mikä on ammattisi?
 Oletko koululainen?
 Oletko opiskelija?
 Oletko ollut työssä?

Общие сведения

Из какой страны вы приехали?
 Ваш родной язык?
 На каком языке вы говорите?
 Нужен ли вам переводчик?
 Вы умеете читать?
 Вы умеете писать?
 Понимаете ли вы написанные на финском языке буквы/цифры?
 Ваша профессия?
 Вы учитесь в школе?
 Вы студент?
 Вы раньше работали?

6

Terveysasiakirjat

Onko sinulla...?

- neuvolakortti
- Kela- kortti
- sairausvakuutuskortti
- ajanvarauskortti
- passi
- henkilöllisyydistodistus

Saako sinua koskevia terveystietoja hankkia / luovuttaa?

Kenelle?

Медицинские документы

У вас есть...?

- карта для консультации
- КЕЛА- карта
- страховка
- карта записи к врачу
- паспорт
- удостоверение личности

Можно ли сведения, касающиеся вас запросить/передать?

Кому?

**ÄITIYSNEUVOLA JA PERHESUUNNITTELU -
Женская консультация и планирование семьи**

8

Onko sinulla kuukautiset?	Идут ли у вас месячные?
Kuinka vanha olit, kun kuukautiset alkoivat?	В каком возрасте начались месячные?
Kuinka pitkä on kuukautiskiertosi?	Какой у вас менструальный цикл?
Montako päivää vuoto kestää?	Сколько дней длятся месячные?
Milloin kuukautiset olivat viimeksi?	Когда были последние месячные?
Onko kuukautisvuoto...? ☐ normaalia ☐ niukka ☐ runsas?	Месячные...? ☐ нормальные ☐ скудные ☐ обильные?
Ovatko kuukautiset säännölliset?	Приходят ли месячные регулярно?
Onko sinulla kuukautiskipuja?	Болезненные ли месячные?
Onko alavatskipuja?	Есть ли боли внизу живота?
Käytätkö kalenteria seurattessasi kuukautisiasi?	Отмечаете ли критические дни в календаре?
Tuleeko kuukautisiesi välillä jotain muuta vuotoa?	Есть ли выделения в промежутке между месячными?
Onko vuoto...? ☐ veristä ☐ valkoista ☐ pahanhajuista ☐ paksua ☐ vihertävää	Выделения...? ☐ кровавистые ☐ бели ☐ с неприятным запахом ☐ густые ☐ зеленоватые
Onko alapäässä kutinaa, kirvelyä, haavaumia?	Чувствуете ли зуд, жжение, трещинки на половых органах?
Onko teillä ollut seuraavia aikaisemmin? ☐ tulehduksia ☐ leikkauksia ☐ keskenmenoja ☐ raskauden keskeytyksiä	Были ли раньше? ☐ воспаления ☐ операции ☐ выкидыши ☐ аборты
Montako?	Сколько?

Onko kirvelyä virtsatessa?	Есть ли жжение при мочеиспускании?
Oletko käyttänyt mitään ehkäisyä? ☐ keskeytetty yhdyntä ☐ varmat päivät ☐ pillerit ☐ kierukka ☐ kondomi ☐ pessaari	Используете ли противозачаточные средства? ☐ прерывание полового акта ☐ надёжные дни ☐ таблетки ☐ спираль ☐ презерватив ☐ маточное кольцо
Milloin sinulle on viimeksi tehty gynekologinen tutkimus?	Когда были последний раз на обследовании у гинеколога?
Milloin sinulta on otettu viimeksi irtosolunäyte (papa)?	Когда был взят анализ на раковые клатки(Рапа-тест)?
Haluatko raskauden ehkäisyä?	Хотите ли противозачаточные средства?
Onko sinulle tehty sterilisaatio?	Сделана ли вам стерилизация?
Milloin viimeksi olit sukupuoliyhdyntässä?	Когда последний раз были в половом сношении?
Onko sinulla vakituinen sukupuolipartneri?	У вас постоянный партнёр?
Onko sinulla useita sukupuoli partnereita?	У вас несколько половых партнёров?
Aikaisemmat raskaudet? Montako?	Вы были раньше беременны? Сколько раз?
Aikaisemmat synnytykset? Montako?	Вы рожали? Сколько раз?
Onko sinulle tehty keisarinleikkaus? Montako kertaa?	Вам делали кесарево сечение? Сколько раз?
Oletko nyt raskaana?	Вы сейчас беременны?
Kyllä/ Ei / En tiedä.	Да/ Нет/ Не знаю.
Laboratoriossa tehdään raskaustesti aamuvirtsasta.	В лаборатории сделаем по утренней моче тест на беременность.

10

Tupakoitko? Montako savuketta Päivässä?	Вы курите? Сколько сигарет в день?
Käytätkö alkoholia?	Употребляете ли спиртное?
Käytätkö säännöllisesti jotakin lääkettä?	Принимаете ли постоянно какое-либо лекарство?
Kirjoita lääkkeen nimi, ole hyvä.	Напишите название.
Raskaus kestää normaalisti 40 viikkoa.	Беременность длится обычно 40 недель.
Aluksi käytät äitiysneuvolassa kerran kuussa, raskauden edetessä useammin.	Сначала посещение консультантки раз в месяц, потом чаще.
Lääkärin tapaat noin neljä (4) kertaa raskauden aikana.	Осмотр врача за время беременности 4 раза.
Äitiyspoliklinikalla seurataan sikiön kehittymistä.	В женской поликлинике наблюдают за развитием плода.
Tuleeko vauvan isä synnytykseen mukaan?	Будет ли отец ребёнка присутствовать при родах?
Jätä virtsanäyte tähän purkkiin, ole hyvä.	Сдайте анализ мочи в эту банку, пожалуйста.
Otetaan verinäyte... ☐ sormenpäätä ☐ kyynärtaipeesta.	Возьмём анализ крови... ☐ из пальца ☐ из вены.
Punnitaan / Mitataan.	Взвесим / Измерим рост.
Mitataan verenpaineesi.	Измерим давление.
Nousisitko tutkimuspöydälle?	Ложитесь на кушетку.
Ottaisitko vatsan paljaaksi?	Обнажите живот.
Teen ulkotutkimuksen.	Делаю внешний осмотр.
Mittaan kohdun korkeuden/ vatsan ympäröityksen.	Измерим высоту матки/ окружность живота.

Kuuntelen torvella sikiön sydänäänet.	Слушаю трубкой сердцебиение плода.
Raskaus edistyy normaalisti. Kaikki on hyvin.	Беременность протекает нормально. Всё хорошо.
Tule käymään lääkärin vastaanotolla, ole hyvä.	Придите на осмотр к врачу, пожалуйста.
Tule uudestaan vastaanotolleni, ole hyvä.	Приходите снова на приём.
Seuraava aika terveydenhoitajan vastaanotolle on _____.	Следующее время на приём к медсестре _____.
Seuraava aika lääkärille on _____.	Время на приём к врачу _____.
Täytämme yhdessä seuraavat avustushakemukset: ☐ äitiysavustushakemus ☐ äitiys-, isyys- ja vanhempain- rahahakemus	Заполним вместе бланки на пособия: ☐ на рождение ребёнка ☐ материнское/ отцовское и родительское пособие
Vie tämä paperi... ☐ KELA:an ☐ työnantajalle ☐ sosiaalitoimistoon ☐ asuntotoimistoon ☐ puolison työpaikalle	Отнесите эти документы... ☐ в КЕЛА ☐ работодателю ☐ в социальную службу ☐ в жилищное управление ☐ по месту работы супруга.
Liiku säännöllisesti.	Двигайтесь регулярно.
Syö monipuolisesti.	Питайтесь разнообразно.
Vältä rasvaista, suolaista ja makeaa ruokaa.	Избегайте жирную, солёную и очень сладкую пищу.
Älä tupakoi, älä käytä alkoholia raskauden aikana.	Не курите, не принимайте спиртного во время беременности.
Yhdyntä on sallittu raskauden aikana, ellei lääkäri ole antanut muita ohjeita.	Половая жизнь разрешена, если врач не дал других указаний.
Käytä vain lääkärin määräämiä lääkkeitä raskauden aikana.	Принимайте только разрешённые врачом лекарства.

12

Vältä lääkkeiden käyttöä raskauden aikana.

Jos sinulle tulee veristä vuotoa, voimakasta kipua, ota heti yhteyttä lääkäriin.

Laskettu aika on _____.

Suomessa isä tai tukihenkilö voi tulla synnytykseen mukaan. Hänen tulee osallistua synnytysvalmennukseen.

Kun sinulla on säännöllisiä supistuksia ja/ tai tulee lapsivettä, lähde synnytysairaalaan.

Synnytys sairaalan osoite on _____.

Tehdään sisätutkimus.

Haluatko äitiysavustuksen pakkauksena

Äitiyspäiväraha, isyyspäiväraha.

Miten voit?

Onko ollut pahoinvointia, ummetusta, väsymystä?

Nukuitko hyvin?

Liikkuuko vauva?

Onko supistuksia?

Onko kipua? Missä?

Избегайте приёма лекарств во время беременности.

Если у вас появились кровянистые выделения, боли, сразу обратитесь к врачу. Ребёнок родится _____.

В Финляндии отец или близкий человек может присутствовать при родах. Ему необходимо принять участие в подготовке к родам.

Если начались регулярные схватки и/ или отошли воды отправляйтесь в роддом.

Адрес роддома _____.

Проведём внутреннее обследование.

Хотите ли пособие на vai gahana? рождение ребёнка комплектом или деньгами?

Материнское, отцовское пособие.

Как себя чувствуете?

Есть ли тошнота, запоры, усталость?

Вы хорошо спали?

Двигается ли плод?

Есть ли схватки?

Есть ли боли? Где?

LASTENNEUVOLA -
Детская консультация

14

Voiko vauva hyvin?	Чувствует ли ребёнок хорошо?
Imetätkö vauvaa?	Кормите ли грудью?
Saako vauva rintamaitoa/ korviketta?	Кормите ли грудью/смесями?
Kuinka usein vauva syö vuorokaudessa?	Как часто ребёнок ест в сутки?
Herääkö vauva yöllä syömään?	Просыпается ли малыш ночью для кормления?
Nyt punnitaan vauvaa.	Взвесим ребёнка.
Nyt mitataan vauvan pituutta.	Измерим рост малыша.
Mitataan vauvan päänympäryksen.	Измерим окружность головы.
Tutkin vauvan, jotta tiedän, että se kehittyy hyvin.	Обследуем малыша, чтобы знать, что он развивается хорошо.
Tekeekö imettänen kipua?	Есть ли боли в груди при кормлении?
Onko rinnoissa haavoja?	Есть ли ранки на груди?
Onko sinulla kuumetta?	Повышена ли температура?
Vauvalle annetaan D- vitamiinia joka päivä.	Малышу необходимо давать ежедневно D-витамин.
Onko vauva ollut ulkona?	Бывает ли малыш на улице?
Annan vauvalle/ lapselle _____ rokotuksen.	Сделаю ребёнку прививку против _____.
Joskus rokotuksen jälkeen voi tulla kuumetta.	После прививки у малыша может подняться температура.
Jos kuume kestää kolme päivää, vauvaa on vietävää lääkäriin.	Если температура держится больше трех дней, обратитесь к врачу.

Jos vauvalla on kuumetta:

- vähennä vaateusta
- juota paljon
- anna tarvittaessa kuumelääkettä, esim. _____.

Vauvan iho on kuiva.

Ihoa on rasvattava joka päivä.

Vauvan päässä on karstaa.

Laita päähän rasvaa, esim. _____
ennen vauvan pesua.

Harja varovasti karstaa harjalla ja pese pää.

Kuinka pitkä vauvan isä/ äiti on?

Vauva / lapsi kasvaa hyvin.

Kirjoitan neuvolakorttiin lapsen pituuden ja painon.

Vauva tarvitsee lisäruokaa.

Kolmen kuukauden ikäiselle vauvalle voi antaa:

- perunaa
- porkkanaa
- kukkakaalia
- maissia.

Если у малыша температура:

- разденьте его
- поите чаще
- дайте жаропонижающее например _____.

Кожа малыша сухая.

Смазывайте кожу кремом ежедневно.

На голове малыша корочки.

Смажьте голову кремом, например _____, перед мытьём малыша.

Расчешите осторожно волосы щёткой и вымойте голову.

Какой рост у отца/ матери малыша?

Ребёнок растёт хорошо.

Запишем в карту рост и вес ребёнка.

Ребёнку необходимо дополнительное питание.

После 3-месячного возраста малышу можно давать:

- картошку
- морковь
- цветную капусту
- кукурузу.

16

Viiden kuukauden ikäiselle vauvalle voi antaa:

- kaurapuuroa
- tattariapuuroa
- riisipuuroa
- ruispuuroa
- mannapuuroa
- lihaa
- kalaa
- kanaa
- kananmunaa.

Yksivuotiaalle lapselle voi antaa tavallista maitoa.

Lapsi voi syödä tavallista ruokaa.

Anna lapsen syödä itse.

Lapsi ei enää tarvitse tuttipulloa.

Lapsi ei tarvitse tuttia.

Minkä ikäisenä lapsi oppi kävelemään?

Ymmärtääkö lapsesi puhetta?

Puhuuko lapsi?

Onko lapsi mielestäsi kasvanut/kehittänyt hyvin?

Otan lapselta verikokeen.

Tuo lapsen virtsaa tässä purkissa, ole hyvä.

Pidä lapsi paikoillaan, ole hyvä.

Малыш в пять месяцев может получать:

- овсяную кашу
- гречневую кашу
- рисовую кашу
- ржаную кашу
- манную кашу
- мясо
- рыбу
- куру
- яйцо.

Годовалому малышу можно давать обыкновенное молоко.

Малыш может есть обычную еду.

Дайте малышу есть самому.

Малышу больше не нужна соска.

Малышу не нужна пустышка.

В каком возрасте малыш научился ходить?

Вы понимаете речь своего ребёнка?

Разговаривает ли малыш?

Развивается ли/ растёт ребёнок хорошо по-вашему?

Возьму у ребёнка кровь на анализ.

Принесите мочу ребёнка в этой баночке, пожалуйста.

Подержите малыша на месте, пожалуйста.

Näkeekö / kuuleeko lapsi hyvin?	Видит ли/ слышит малыш хорошо?
Mene lapsen kanssa: ☐ kuulontutkijalle ☐ hammaslääkärille ☐ hammashoitajalle ☐ lääkärille.	Идите с малышом: ☐ обследовать слух ☐ к стоматологу ☐ к гигиенисту ☐ к врачу.
Synnytyksen jälkitarkastus on äitiysneuvolassa _____.	Послеродовое обследование в консультации _____.
Kerro lapselle, että hän tekisi samalla tavalla.	Скажите ребёнку, чтобы он делал также.
Pyydä lasta piirtämään mallin mukaan.	Попросите ребёнка нарисовать по образцу.
Pyydä lasta leikkaamaan tämä kuva.	Попросите ребёнка вырезать эту картинку.
Osaako lapsi hyppiä tasajalkaa/ yhdellä jalalla?	Умеет ли ребёнок прыгать на двух ногах/ на одной?
Osaako lapsi ajaa polkupyörällä?	Умеет ли ребёнок ездить на велосипеде?
Onko lapsella kavereita?	Есть ли у ребёнка друзья?
Onko lapsesi päiväkodissa/ perhehoidossa/ kotona?	Ваш ребёнок ходит/ в садик/ семейный сад/ дома?
Nukkuuko lapsesi hyvin?	Спит ли ребёнок хорошо?
Onko lapsi allerginen? Mille?	Есть ли у ребёнка аллергия? На что?
Onko lapsella ollut korvatulehduksia? Montako kertaa?	Были ли у ребёнка воспаления уха? Сколько раз?
Onko lapsesi päivisin kuiva?	Ребёнок сухой в дневное время?
Teillä on terve, reipas tyttö/ poika.	У вас здоровый, крепкий мальчик/ девочка.

18

Seuraava neuvolakäynti on_____.

Следующий приём_____.

Seuraava lääkärintarkastus on_____.

Следующий приём врача_____

Suosittelen käyntiä psykologilla/
puheterapeutilla. Varaanko ajan?Рекомендую обратиться к
психологу/ логопеду. Заказать
время?

KOULUTERVEYDENHOITO -

Школьное здравоохранение

20

Onko sinulla...?

- päänsärkyä
- vatsakipua
- unettomuutta
- väsymystä
- kuukautiskiipuja
- raajasärkyä
- korvakipua
- hammaskipua
- yskää
- nuhaa
- ripulia
- ummetusta

Verenpaineesi on normaali/
hieman kohonnut/ alhainen.

Pystytkö keskittymään opiskeluun?

Onko sinulla ystäviä koulussa?

Kiusataanko sinua koulussa?

Onko sinulle tarjottu huumeita koulussa?

Käytätkö huumeita?

Tupakoitko?

Käytätkö alkoholia?

Oletko masentunut?

Oletko yksinäinen?

Syötkö riittävästi koulussa/ kotona?

Onko sinulla harrastuksia?

Moneltako menet nukkumaan / heräät?

Harrastatko liikuntaa?

Kuinka usein?

Есть ли у тебя...?

- головная боль
- боль в животе
- бессонница
- усталость
- менструальные боли
- боль в конечностях
- боль в ухе
- зубная боль
- кашель
- насморк
- понос
- запор

Давление нормальное/
немного повышено/ низкое.

Сосредоточен ли ты на учёбе?

У тебя есть друзья в школе?

Тебя дразнят в школе?

Тебе предлагали наркотики в
школе?

Употребляешь ли наркотики?

Ты куришь?

Ты употребляешь алкоголь?

Ты расстроен?

Ты чувствуешь себя одиноким?

Кушаешь ли достаточно в школе/
дома?

Чем ты увлекаешься?

Во сколько ты ложишься спать/
просыпаешься?

Занимаешься ли спортом?

Как часто?

Haluaisin keskustella vanhempiesi/
huoltajiesi kanssa.

Annan sinulle rokotuksen.

Voit lähteä kotiin. Ilmoitan opettajallesi.

Avaa / Sulje suu.

Я хотел бы побеседовать с
родителями/ опекуном.

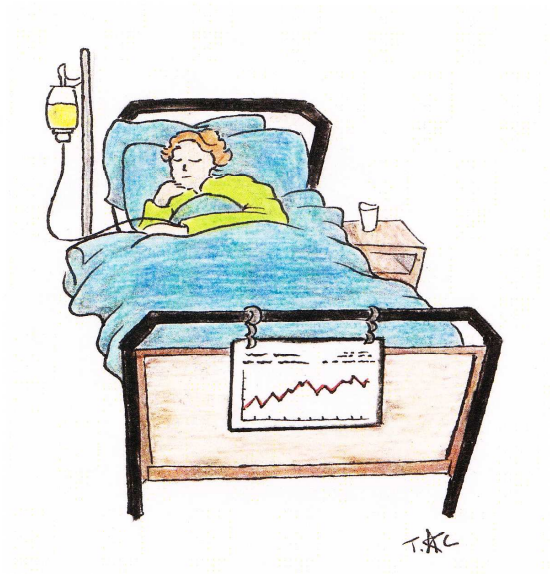
Сделаю тебе прививку.

Можешь идти домой. Я сообщу
учителю.

Открой/ закрой рот.

SAIRAALANOITO -

В больнице

Onko teillä allergioita?	У вас есть аллергия?
Vaihtakaa sairaalavaatteet päälle, ole hyvä.	Переоденьтесь в больничную одежду, пожалуйста.
Syöttekö tavallista ruokaa?	Вы кушаете обычную еду?
Mitä haluatte ruokajuomaksi?	Что вы пьёте во время еды?
Juotteko kahvia/ teetä/ vettä?	Кофе/ чай/ вода?
Syöttekö tummaa/ vaaleaa leipää?	Тёмный/белый хлеб?
Onko teillä säännöllistä lääkitystä?	Вы принимаете лекарства постоянно?
Onko teillä hammasproteesit?	У вас зубные протезы?
Onko teitä nukutettu/ leikattu aiemmin?	Получали ли ранее наркоз/ были ли операции?
Teille annetaan peräruiske illalla/ aamulla?	Вам сделают клизму вечером/ утром.
Ei saa syödä / juoda klo _____ jälkeen.	Нельзя есть/ пить после _____.
Käykää suihkussa illalla / aamulla.	Примите душ вечером/ утром.
Annan teille esilääkkeen.	Дам вам предварительное лекарство.
Ei enää saa nousta sängystä.	Теперь нельзя вставать с кровати.
Haluatteko kipulääkettä?	Хотите обезболивающее?
Teidän tulee olla vuoteessa.	Вам нужно быть в постели.
Onko teillä pahoinvointia?	Вас тошнит?
Soittakaa kelloa, jos tarvitsette apua.	Позвоните, если нужна помощь.
Onko teillä virtsaamisen / ulostamisen tarvetta?	Хотите в туалет?

24

Yksin ette saa nousta ylös.

Нельзя подниматься одному.

Onko vointi hyvä?

Самочувствие хорошее?

Kättä / jalkaa ei saa taivuttaa/ kiertää.

Руку/ ногу нельзя сгибать/
поворачивать.

Vasen / Oikea.

Левая/ Правая

Selkää ei saa taivuttaa.

Спину нельзя сгибать.

Haavaa ei saa kastella ennen kun
ompeleet on poistettu.

Рану нельзя мочить, пока не
снимут швы.

Haavan saa suihkuttaa.

Рану можно мыть под душем.

Ompeleet poistaa terveydenhoitaja.

Швы снимет медсестра.

Varatkaa aikaa oman alueen
terveydenhoitajalle.

Закажите время к
медсестре, обслуживающей ваш
район.

Tuntuuko kipsi hyvältä?

Удобен ли гипс?

Saatteko liikuttettua varpaita / sormia?

Можете ли пошевелить
пальцами?

Onko sormien / varpaiden tunto normaali?

Чувствуете ли пальцы хорошо?

Painaako kipsi jostakin kohtaa?

Давит ли гипс где-нибудь?

Kipsiä ei saa kastella.

Гипс нельзя мочить.

YLEISIÄ KYSYMYKSIÄ

Mikä teitä vaivaa?

Näyttäkää.

Milloin tulitte sairaaksi?

- eilen
- yhtäkkiä
- vähitellen
- olen ollut pitkään sairas

Onko samaa vaiva hoidettu aikaisemmin?

Koska?

- tällä viikolla
- tässä kuussa
- aikaisemmin

Missä?

Onko teillä tuttava, joka puhuu suomea?

Voitteko soittaa hänelle?

Tarvitsetteko taksin?

Varaan teille uuden ajan?

Odottakaa, olkaa hyvä.

Kyllä / Ei / En tiedä / En ymmärrä /
Ymmärrän / Hyvä / Sopii

Huimaako?

Oksettaako? Oletteko oksentaneet?

Onko kipuja?

Общие вопросы

Что беспокоит?

Покажите.

Когда вы заболели?

- вчера
- внезапно
- постепенно
- давно болею.

Вы уже лечились по этому поводу?

Когда?

- на этой неделе
- в этом месяце
- раньше.

Где?

Есть ли знакомые, говорящие по-фински?

Можете им позвонить?

Вам вызвать такси?

Закажу вам новое время?

Подождите, пожалуйста.

Да / Нет / Не знаю / Не понимаю / Понимаю / Хорошо /
Согласен.

Кружится голова?

Тошнит? Была рвота?

Есть боли?

26

Onko ripulia?	У вас понос?
Minä tutkin teidät.	Я обследую вас.
Hengittäkää syvään.	Дышите глубже.
Minä hoidan / annan lääkettä / kirjoitan reseptiä.	Я помогу/ дам лекарство/ выпишу рецепт.
Otamme röntgenkuvan.	Сделаем рентген.
Otetaan verinäytteen / virtsanäytteen / näytteen.	Возьмём кровь/мочу/ анализ.
Tarkkaillaan täällä.	Понаблюдаем здесь.
Lääkäri kertoo, milloin pääsette kotiin.	Врач скажет, когда отпустят домой.
Teidät siirretään sairaalaan / vuodeosastolle.	Вас переводят в больницу/ в отделение.
Ambulanssi vie teidät sairaalaan.	Скорая помощь отвезёт вас в больницу.
Tässä on resepti.	Вот рецепт.
Hakekaa lääkettä apteekista.	Получите лекарство в аптеке.
Syökää lääkekuuri loppuun.	Принимайте лекарство до конца.
Ottakaa lääkettä: ☐ tarvittaessa ☐ korkeintaan _____ kertaa päivässä ☐ aamulla ☐ illalla ☐ päivällä	Принимайте лекарство ☐ по надобности ☐ максимум _____ раза в день ☐ утром ☐ вечером ☐ днём.
Oletteko ymmärtäneet?	Вы поняли меня?
Tehdään lisätutkimuksia.	Проведём дополнительные обследования.
Terve / Sairas / Hyvä/ Huono.	Здоров / Болен Хорошо / Плохо.

Varaamme teille uuden ajan.

Varaamme teille tulkin. Sopiiko?

Закажем новое время.

Закажем переводчика. Вы согласны?

28

KIITOKSET YHTEISTYÖKUMPPANEILLE JA KIELENKÄÄNTÄJILLE!

Kielenkääntäjät: Chris Nevalainen (Englanti)
Ruth Zerbe (Saksa)
Lena Diab- Roukala (Espanja, Arabia ja Ranska)
Eva Przybojewska (Puola)
Hamza Tadite (Arabia)

Kuvittaja: Tim Cichon

LIITE 5: Arviointilomake

Hei!

Olemme Porin Diakonia- ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijoita. Sinun kädessäsi on meidän opinnäytetyön tuotos, terveydenhuollon sanasto, joka on tarkoitettu maahanmuuttajille ja heidän kanssaan työskentelevälle hoitohenkilökunnalle. Tämä vihkonen koostuu selkeistä ja yksinkertaisista fraaseista ja kysymyksistä. Olemme tehneet terveystermin sanastoja seitsemällä eri kielellä, jotka ovat Venäjä, Englanti, Saksa, Puola, Ranska, Espanja sekä Arabia.

Terveyssanasto ei voi koskaan korvata omaa kielitaitoa, ammattitaitoista tulkkia eikä oman ammattitaidon ja erilaisten kulttuuritaustan omaavan potilaan tai asiakkaan vuorovaikutusta. Terveystermistö tarjoaa vain vaatimatonta apua ja hiukan ”kättä pidempää”.

Pyydämme teiltä ystävällisesti palautetta terveystermistöistämme. Palautteen anto on tärkeää, jotta terveystermistö pystyttäisiin hyödyntämään ja kehittämään tulevaisuudessa.

Oliko sanastosta hyötyä teidän työstänne? (Esimerkkejä)

Kerro miten hyödyntäisit tätä työssäsi?

Kehittämideoita terveystermistöihin?

Vapaata palautetta

Pyydämme että jätätte palautteen viimeistään 28.2.2010

Kiitoksia palautteesta!

Terveisin Natalia Kettunen ja Hennariina Kolli